

บทที่ 9

รูปแบบของระบบพรรคการเมือง 1

(ระบบพรรคเดียว และ ระบบสองพรรค)

1. ความน่า

การศึกษาเกี่ยวกับระบบพรรคการเมือง เป็นการพิจารณาพรรคการเมืองในด้าน “จ้านวน” ของพรรคการเมือง ทั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์ถึงสังกัดและต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มหรือพรรค การเมืองในประเทศนั้น ๆ ว่า พรรคที่มีอิทธิพล หรือความสำคัญในอันจะมีลักษณะนโยบายหรือ ทัณฑ์คิดทางในการบริหารประเทศจำนวนกี่พรรค โดยจัดเป็นระบบต่าง ๆ ซึ่งพิจารณาจาก จำนวนพรรคที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อการเมืองของประเทศนั้น

การที่ประเทศนั่น ๆ มีพรรคการเมืองมากน้อย ย่อมมีความสัมพันธ์กับระบบการเมือง ของประเทศนั้น ๆ ทั้งนี้ เพราะพรรคการเมืองมีการเข้ามายังกับกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผู้นำ ซึ่งมีผลต่อโครงสร้างแห่งอำนาจ หรือสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ดังนั้น การศึกษาระบบพรรค การเมืองจะทำให้เราสามารถวิเคราะห์บทบาท หน้าที่ ตลอดจนอิทธิพลและพฤติกรรมที่มี ต่อระบบการเมืองในประเทศนั้นได้ลึกซึ้งขึ้น

2. การจำแนกระบบพรรค

การจำแนกระบบพรรคการเมืองที่เป็นแบบแผนมีคือกันมาตั้งแต่เดิม หรือแบบคลาสสิก ได้แก่

1. ระบบพรรคเดียว (One-Party or Single Party System)
2. ระบบสองพรรค (Two-party or Biparty System)
3. ระบบหลายพรรค (Multi-party or Multiple party System)

ในระยะหลังได้มีผู้ศึกษาระบบพรรคขึ้นอีกรอบหนึ่ง เพื่อที่จะกำหนดอีกประการหนึ่ง ของพรรคการเมืองให้ครอบคลุมกว้างขวางขึ้นกว่าที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ คือ¹

4. ระบบพรรคเด่นพรรคเดียว หรือ ระบบพรรคครึ่ง (One Dominant Party or 1½ Party System)

¹ ศาสตราจารย์ Maurice Duverger แห่งมหาวิทยาลัยปารีส

การจำแนกออกเป็นระบบพารคต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมักจะมีค่าใช้จ่ายในการจัดทำของพารค การเมืองที่มีอยู่ในสังคมและคงที่ภายในระยะเวลาหนึ่ง (15-20 ปี) เป็นบรรทัดฐาน อย่างไรก็ตาม เรื่องที่จะต้องพิจารณาควบกันไปด้วย ขนาดของพารค โครงสร้าง และองค์การภายในของ พารคตัวย กล่าวคือ

(ก) ขนาดพารค ในประเทศไทยเรียบประชาธิปไตย การที่ราษฎร์มีสิทธิเลือกตั้งรวมกัน ก่อตั้งเป็นพารคการเมือง ซึ่งมีความคิดเห็นไปในแนวเดียวกันในการจัดการปกครองบ้านเมือง ย่อมเป็นสิทธิพื้นฐานที่สำคัญ ดังนั้นในประเทศไทยเรียบประชาธิปไตยพารคการเมืองจึงมีหลักพารค (ดังแต่สองพารคข้างไป) แต่ปกติการพิจารณาจำแนกระบบพารคนั้น พิจารณาพารค ที่มีโอกาสจัดตั้งรัฐบาล ดังนั้นในระบบสองพารคจึงอาจมีพารคมากได้

(ข) ขนาดของพารค ขนาดของพารคการเมืองต่าง ๆ ในประเทศไทยช่วยให้กำหนดแบบ ของพารคได้ถูกต้อง เพาะกายการพิจารณาจำนวนของพารคอย่างเดียวไม่อาจแสดงให้เห็นถึง บทบาทอิทธิพลของพารค หรือความต้นแบบบุนหูของประชาธิปไตยได้ชัดเจน เช่นการมีระบบสอง พารค มักจะมีค่าใช้จ่ายพารคการเมืองทั้งสองมีขนาดใหญ่กว่าในระบบเดียว ความ จัดเป็นที่จะเอาชนะด้วยคะแนนเสียงที่เพิ่มอีกเพียงเกินน้อยเท่านั้นก็สามารถเปลี่ยนแปลงเสียง ลงในไทยได้ แต่ถ้าซ่องว่าระหว่าง 2 พารคต่างกันมาก จนพารคเสียชัยน้อยหมัดหัวใจจะ เสียกุณล้านชาได้ ถึงแม้ว่าจะให้เวลาพยายาม สังคมตั้งใจทำให้เกิดไปทางระบบพารค เด่นพารคเดียว

(ก) พารคทันสมัย พารคทันสมัยต่าง ๆ อาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ปัจจุบันของ ระบบพารคได้ ในระบบหลักพารค ถ้ามีพารคใหญ่ ๆ แล้วรวมมือกันอย่างถาวร โดยการรวมมือ กันเสนอนโยบายร่วมกันต่อผู้เลือกตั้ง และรวมมือกันอย่างต่อเนื่องในรัฐสภาจนมีสังคมระดับ 2 ฝ่ายเดียว หน้ากัน สังคมจะตั้งกล่าวไว้ไปทางระบบ 2 พารคอย่างมาก ภายใต้สังคมที่ปราศจากภัย ของการของระบบหลักพารค เช่น ออสเตรเลีย การร่วมมือของพารคเรียบใน แคดพารคบนบท ทำให้ออสเตรเลียมีสังคมระดับ 2 ไปทางระบบสองพารค

(ก) ระบบที่เป็นบันยันและก้าวตั้งของพารค "ได้กล่าวข้างต้นว่า การรวมกันเป็นพันธมิตรกับ พารคอื่น ๆ อย่างมั่นคงในการวางแผนที่เลือกตั้งโดยกำหนดนโยบายร่วมกันอย่างชัดแจ้ง ซึ่งได้ ใช้ต่อไปเมื่อเป็นรัฐบาลทำให้ระบบหลักพารคเกิดไปทางระบบสองพารค ควรร่วมมือเพื่อตั้ง พารคในระบบสองพารคคือโครงสร้างอ่อนแอง ไม่ร่วมกันในการออกแบบในรัฐสภา สามารถก่อตั้ง ใหญ่ ฝ่ายรัฐบาลก็ย่อมไม่มีอยู่ในฐานะที่มั่นคง ระบบสองพารคจึงมีแนวโน้มใกล้เคียงไปทาง ระบบหลักพารค

3. ระบบพรรครีบوا

3.1 ความหมายของระบบพรรครีบوا

ระบบพรรครีบوا หมายถึงการที่รัฐหรือประเทศหนึ่งมีรัฐบาลที่ตั้งขึ้นโดยพรรคริการเมือง พรรครีบوا และระบบนี้ยอมให้มีเฉพาะพรรคริการเมืองอื่นๆ เท่านั้น "ไม่อนุญาตให้พรรคริการเมืองอื่น แบ่งอำนาจหรือใช้วิธีก่อกัน"²

3.2 ลักษณะทั่วไปของระบบพรรครีบوا

ระบบพรรครีบัวมีลักษณะดังนี้

(1) พรรคการเมืองพรรครีบوا (พรรคริการเมืองอื่นๆ) เป็นพรรคริการเมืองอื่นๆ ที่ไม่สามารถเข้ามาอยู่ในรัฐบาล คือไม่มีพรรคริการเมืองอื่น ซึ่งมีฐานะเป็นพรรคริการเมืองแบบทางการของประเทศ

ปกติ การมีพรรคริการเมืองเพียงพรรครีบัวไม่มีการร่างกฎหมาย หรืออุดมสัญญา กับพรรคริการเมืองพรรครีบัวไว้ล่วงหน้า จนกระทั่งได้อ่านและลงนามในรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1936 มาตรา 126 ว่า พรรคริการเมืองมีนิติสิทธิ์เป็นผู้พิทักษ์การต่อสู้ของชาวแรงงานในการสถาปนาสังคมคอมมิวนิสต์ เป็นแกนนำสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองทั้งของเอกชนและของรัฐ หึ้นนี้ สมาคม หรือสถาบัน หรือกลุ่มกิจกรรมใด ๆ ย่อมอยู่ในการควบคุมของพรรครีบัว³ พรรครีบัวมีเป้าหมายในการสร้างผู้นำใหม่ รวมรวมบุคคลที่มีความสามารถในการปกครองมาอยู่ในพรรครีบัว นักบริหาร นักเศรษฐศาสตร์จะต้องเลือกจากพรรครีบัว และพรรครีบัวห้ามนำกิจกรรมการบริหารตามเป้าหมาย ลักษณะของพรรครีบัวมีอยู่ทุกแห่งทั่วโลกและรัฐมนตรีของชาติจะนิยมคงกระรั้งการบริหาร ระดับห้องนอน

ถ้าพิจารณาในด้านนิติสิทธิ์ อาจพิจารณาการมีพรรคริการเมืองในทางการกิจยา ก็จะนิยมได้ว่า

- (ก) พรรคริการเมืองเป็นลักษณะของชนชั้นทางสังคม
- (ข) เมื่อสหภาพโซเวียตมีเพียงชนชั้นเดียว (คือชนชั้นคนงาน)
- (ค) ตั้งนั้น สหภาพโซเวียตจึงมีระบบพรรครีบัว⁴

² บรรพต และคณะ, อัมมันว์ หน้า 165

³ โภค พ. ใจนันท์, กฎหมายรัฐธรรมนูญไทย วิภาคส่วนที่ 2 (รวมทั้งประมวลกฎหมาย 2519) หน้า 76

⁴Duverger, *Political Parties*, p.262

ในเยอรมัน หัวหน้านาซีส์ อดอลฟ์ 希特勒 (Adolf Hitler) หัวหน้าพรรคนาซี National Socialist (NAZI)⁵ ได้จัดตั้งรัฐบาลในวันที่ 30 พฤษภาคม ค.ศ.1933 แล้ว ให้การถ่ายถังพิธีการเมือง อันที่มีอยู่ โดยเริ่มขึ้นและรับบทพิธีพากย์ของมิวนิกส์ เหราเมืองอุตสาหกรรมเป็นประวัติศาสตร์ ผู้นำพรรคนี้ ที่เป็น พิธีการทางการเมือง หารือความต้องการ พรรครัฐเชิงลับในคราฟ ให้เข้ามาร่วม พรรครัฐนี้ก็จัดการห้ามถ่ายไป และในวันที่ 14 กรกฎาคม ปีเดียวกันก็ได้ออกกฎหมาย ห้ามให้มีพิธีการเมืองอันใดในเยอรมัน เว้นแต่พรรคนาซีหรือรัฐเดียว (อิสตาธิล์มัลต์ส์ติตต์, พลัสชิล์ส์, ก็ได้ดำเนินการเข่นเดียวกันมาท่อนชิตเตอร์แล้ว) พรรคนาซีให้เหตุผลการมีพิธีการ เมื่อว่า เยอรมันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแยกไม่ได้ พรรครัฐต้องมีพิธีการเดียว การมีหลายพรรครัฐ เป็นการแปรปัจจัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียว กับการมีหลายพรรคนั้นประเทศไม่เจริญก้าว หน้าได้รวดเร็วเท่าที่ควร เพราะมัวแต่อกเบียงกันกิจกรรมไม่ร่วมกันทำเครื่องซักรองบ้าน เมืองก็ไม่หมุนตามควรและพรรคนาซียอมรับว่าเป็นพิธีการเดียว และถือว่าการแห่จากการ เท่านั้นที่จะทำให้ชาติพัฒน์⁶

ในบางประเทศ ซึ่งส่วนมากให้แก่ประเทศใหญ่ไปแค่รัตนอโภชาข้อมให้มีพิธีการ เมืองได้หลายพรรครัฐ แต่พรรครัฐนี้จะอยู่ภายใต้การควบคุมของพรรครัฐบาลหรือไม่ก็เป็น พรรครัฐรวม

(2) พรรครัฐเมืองซึ่งมีอยู่จะมีการซื้อห้องที่ทำอาชญากรรมให้กับจิตจากเบื้องบนถูกน้ำเสียเบื้องล่าง ดูแลกระบวนการโดยน้ำเสียห้ามส่วนใหญ่เข้าสู่กันผู้น้ำจะถูกของพรรครัฐไม่โดยตรงก็ได้ก่ออ่อน

ปกติในระบบประชาธิปไตย พรรครัฐเมืองจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล กับประชาชน โดยพรรครัฐพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจากเบื้องล่างไปสู่เบื้องบน (people-leaders) และจากเบื้องบนมาสู่เบื้องล่าง (leaders-people) ในระบบพรรครัฐเดียวที่มีแบบบุคคล มิวนิกส์และพลัสชิล์ส์วางรูปโครงสร้างของพรรครัฐในลักษณะที่มีความสัมพันธ์จากเบื้องล่าง ไปสู่เบื้องบนได้โดยจะมีหน่วยงานพื้นฐานของพรรครัฐ (Cell - militia) ซึ่งจะจัดการรายอยู่จะ หัวหน้าที่รวมรวมความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีผ่านไปยังหน่วยของพรรครัฐตั้งสูงและรัฐบาล และผู้ แทนที่นุนหัวครัฐเมืองพรรครัฐเดียวมีความเห็นใจกับการพิธีการเมืองควรจะเป็นบริการ (redline) ของผู้เดียว ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาลควรจะมีลักษณะแต่เดียว จากเบื้องบนมาสู่เบื้องล่าง (Leader-people) เท่านั้น ไม่ควรจะมีความสัมพันธ์จากเบื้องล่าง

⁵ ภาษาเยอรมันเรียกว่า National Sozialistische Partei และเรียกว่า NAZI โดยเอาหัวตัวแรกของ National และ เอกพจน์ที่สองของ Sozialistische มาหมายกัน

⁶ เช่น บุนนาค, ราชสี-สังคม (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2501) หน้า 47 และหน้า 83-88

ไปสู่เมืองนน ธรรมบัญญัติแห่งพรรคอนธิวินิสต์แห่งพหุภาคใช้เวียด ข้อ 19 ได้วางหลักใน การบริหารงานและการตัดสินใจการพรรคร โดยใช้หลัก “ประชาธิปไตยรวมศูนย์” (Democratic Centralism)⁷ ซึ่งหมายถึงเป้าหมาย 2 อย่าง อย่างแรก คือนาความคิดเห็นจากเบื้องล่างไปสู่ เบื้องบนทราบเหตุที่จะทำได้ เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง และอย่างที่สอง การตัดสินใจหรือมติ จากของเบื้องบนจะต้องได้รับประันร่าจะมีการปฏิบัติตามโดยหน่วยงานทุกรายตัวบังเข้ม ขาด เหราะที่อ่อนไหวต่อการของมาจากทุกรายตัวแม้ ลึกทึ้งก่อนที่องค์การพรรคนั้นจะตัดสินใจก็ได้ให้มีการอภิปรายและคงความคิดเห็นซึ่งเป็นวิธีการประชาธิปไตยแล้ว

อย่างไรก็ตาม แม้โดยหลักการจะให้มีการเลือกตั้งเข้าหน้าที่ของพรรคนั้นจะต้องได้ และขององค์การทุกรายตัวมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและส่งฟันไปยังองค์การระดับสูงได้ ก็จริง แต่ในการปฏิบัติองค์การระดับสูงก็สามารถใช้ควบคุมกระบวนการการเลือกตั้งได้ และโดยหลักที่ ว่าการตัดสินใจขององค์การระดับสูงเนื่องมีผลบังคับองค์การระดับต่ำ ดังนั้น องค์การระดับต่ำ จะต้องจะรักษาไว้ และสนับสนุนการตัดสินใจขององค์การระดับสูง ในทางปฏิบัติลักษณะที่ ชี้ช่องพรรคนั้นเป็นการรวมอำนาจ (Centralization) มากกว่าเป็นประชาธิปไตย (democratic) เพราะที่ของการควบคุมขององค์การในระดับสูงที่ต่อระดับล่างอย่างเคร่งครัด อิสระภาพขององค์การ ระดับล่างเกือบไม่มีหรือมีก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น⁸

ส่วนในระบบพาร์ติสต์ได้เรียกตัวเองว่า “ศักดิ์คุณแบบไทย” (Autocratic Centralism) คือการ ตัดสินใจในทุกอย่างมาจากเบื้องบน องค์การในระดับท้องถิ่นต้องให้เงินไปปฏิบัติงาน โดยเบื้องบน จะส่งตัวแทนไปควบคุมและมีการบังคับบัญชาเหมือนในกองทัพ คือแบ่งเป็นหมู่ หมวด กองร้อย กองห้าพ กกรม กองพันนาย จนถึงกองพลใหญ่ โดยองค์กรของพรรคอนธิวินิสต์เป็นแบบ ยกต่องผู้นำ แต่ก็มี EXCEPTION เพราะที่อ่อนไหวต่อผู้นำนั้นมีสิทธิ์ความบรรમชาติในการบังคับบัญชา ประชาชน⁹ ดังนั้น งานสำคัญของพรรคนั้นคือการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) และแพร่

⁷ “ประชาธิปไตยรวมศูนย์” (Democratic Centralism) มีหลักสำคัญดังนี้

(1) การเลือกตั้งขององค์การนำของพรรคร ท้องถิ่นจะเป็นผู้ต้องรับผิดชอบ

(2) หน่วยงานของพรรคร ต้องรายงานไปยังองค์การนำ (Party Organizations) และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับเป็นประจำ

(3) รายปีจะต้องมีการติดต่อและเจรจาต่อรองกับผู้นำของตนเป็นประจำ

(4) การตัดสินใจขององค์การนำที่ต้องมีผลบังคับต้องมีผลต่อผู้นำที่สำคัญ

⁸ Suzanne J. Meehan, John P. Roche and Murray S. Stedman, *The Dynamics of Modern Government* (McGraw-Hill, 1966) p.55

⁹ Duverger, *Party Politics and Pressure Groups*, pp. 33-34

คำสั่งของผู้เมตตาการ ด้วยเหตุนี้ จึงถึงมีการใช้สำราญสันเพื่อประทับความจุรักภักดีต่อ
พระราชการเมือง

(3) พระราชการเมืองของระบบพระราชเดียวมักเป็นพระราชอุทกส่วนน้อยของประเทศไทย

ระบบพระราชการเมืองเดียวไม่ว่าจะเป็นพระราชคอมมิวนิสต์ไฮเวียต พระราชอาเยอร์บัน
และพาราธิสต์อิตาลี มักจะเป็นพระราชของชนส่วนน้อยของคนในประเทศไทย ไม่ใช่เป็นพระราช
นวลดานเนื่องเที่ยบกับพระราชสังคมนิยมและพระราชคอมมิวนิสต์ของประเทศไทยตะวันตก ทั้งนี้
 เพราะพระราชการเมืองขาดการแบ่งชั้นชั้นไม่แสวงหาสมารถิก พระราชจะเข้ากับการรับสมารถิก
 เพราะเชื่อว่าการเป็นสมารถิกเป็นกุญแจนำไปสู่การเป็นอภิสิทธิ์ในสังคม พระราชเป็นสังคม
 ศูปกรของหรือผู้นำ เนื่องจากนี้จะต้องมีการคัดเลือกพิเศษว่าผู้นั้นมีความเชื่อสัจจริตร์ต่อพระราช
 และเชิดชื่ออุดมการณ์พระราชแท้จริง ในด้านการเงินก็ไม่ต้องอาศัยสมารถิก เพราะได้เงินอุดหนุน
 จากรัฐอยู่แล้ว โดยหลักการพระราชไม่ต้องการให้มีสมารถิกเป็นจำนวนมากนัก พระราชคอมมิวนิสต์
 ไฮเวียตมีสมารถิกประมาณ 5-7% (ในระยะแรกมีสมารถิกน้อยมาก แต่ระยะหลังได้เพิ่มขึ้นมาก
 เพาะเหตุผลพิเศษ)¹⁰ พระราชพาราธิสต์ และนาเรียมเพียง 5 เปอร์เซ็นต์ของผลเมือง
 ทั้งหมด สมารถิกพระราชคอมมิวนิสต์ไฮเวียต 80% เป็นชาย ซึ่งส่วนใหญ่มาจากเมืองใหญ่ ๆ ครึ่ง
 หนึ่งเป็นพวกปัญญาชน (intelligentsia) หรือคนงานชั้นสมอง (Brain-Workers) หนึ่งในสามที่
 เป็นคนงานธรรมชาติ¹¹

อย่างไรก็ตาม ระบบพระราชเดียวในบางประเทศไทยมีลักษณะเป็นพระราชมวลชน (Mass
 party) เช่น พระราชในกลุ่มประเทศไทยอพาร์ก้า เนื่องจากเป็นระบบที่มุ่งควบคุมการเมืองเป็น
 ส่วนใหญ่ และผู้นำต้องการแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชนเพื่อความมั่นคงของตน
 จึงเป็นครัวเรือนร่วมกัน

(4) พระราชการเมืองจะมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมของประเทศไทยด้วยเป็นเบื้องต้น
 สำคัญของภารกิจ

โดยถ่ายการบังคับบัญชาของพระราชในทางปฏิบัติแล้วมีอิทธิพลต่อถ่ายการบังคับบัญชา
 ตามพิธีการของรัฐด้วย เช่น หัวหน้าพระราชจะมีตำแหน่งสำคัญในทางบริหาร อย่างกรณีนาย
 เกรทเตฟ เอกอธิการพระราชเป็นผู้ร่วมเขียนสัญญาภัยนิกสัน แทนที่จะเป็นนายโคลิน
 นายกรัฐมนตรี เป็นต้น

¹⁰ ในปี 1918-20 พระราชต้องการกำลังคนสนับสนุนเพื่อต่อต้านพวกรัฐบาลช่วงปี 1924 สถาบันต้องการผู้คนสนับสนุน
 ตนในการต่อต้านรัฐบาลชิงในเดือนกรกฎาคม แต่หนังสือ谷本ได้รับการต่อต้าน 2-3 ล้านคนเข้าเป็นสมารถิก (ญี่ปุ่น, อังกฤษ, หน้า 81)

¹¹ Meehan, Roche and Stedman, op.cit., p.56

๓.๓ ประเทศที่มีระบบพาร์คเตียวเป็นฉบับนั้น

ระบบพาร์คเตียวมักมีอยู่ในรัฐบาลเผด็จการ ซึ่งไม่อนา Teknik ของพาร์คการเมืองที่ใช้ อยู่ในระบบอนประชาธิปไตย มาตัดแปลงเพื่อสนับสนุนอำนาจของผู้ปกครอง พาร์คการเมือง ในระบบพาร์คเตียว จะทำหน้าที่เป็นหัวแทนของระบบอนการปกครอง เป็นเครื่องมือที่ผู้ปกครองใช้แนะนำเชิงทางไปสังประชานและควบคุมความประพฤติของประชานให้เป็นไปตามอุดมการณ์ที่กำหนด ตัวอย่างของระบบพาร์คเตียวในอดีต เช่น เมอร์วันสมัยอิหร่า อิคาติสเมียบุส โอลิมปิค ในปัจจุบันประมาณ 1 ใน ๓ ของประเทศทั่งหมดมีระบบพาร์คเตียว ซึ่ง ส่วนมากเป็นประเทศที่ปกครองระบบคอมมิวนิสต์ และประเทศต้องพัฒนาที่ก่อการเริ่มมา มีบทบาทในการการเมือง

ประเทศที่มีระบบพาร์คเตียวในปี ค.ศ.1980 แยกตามภูมิภาคได้ดังนี้

เอเชีย

1. Burma	2. China	3. Kampuchea
4. North Korea	5. Laos	6. Mongolia
7. Vietnam		

ยุโรป

1. Albania	2. Bulgaria	3. Czechoslovakia
4. East-German	5. Hungary	6. Poland
7. Romania	8. Soviet Russia	9. Yugoslavia

อาดีนอเมริกา

1. Cuba	2. Haiti

แอฟริกา

1. Algeria	2. Angola	3. Benin
4. Cameroon	5. Cape Verde	6. Central Africa
7. Comoros	8. Congo	9. Equatoria Guinea
10. Gabon	11. Ivory Coast	12. Kenya
13. Liberia	14. Libya	15. Malawi
16. Mali	17. Mauritanea	18. Mozambique
19. Rwanda	20. Sao Tome and
Principe	21. Somalia
22. Sudan	23. Tanzania	24. Togo
25. Tunisia	26. Yemen	27. Zaire
28. Zambia	29. Guinea	30. Guinea Bissau

ตามประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ประเทศที่มีระบบพาร์กเดียว พาร์กที่ครองอำนาจในตอนแรกมักเป็นพาร์กฝ่ายด้านหรือเป็นพาร์กหนึ่งในคณะรัฐบาล ซึ่งมีระบบหลายพาร์ก แล้วได้ทำการปฏิริหหรือมีค่าน้ำเงินมาเป็นระบบพาร์กเดียว ส่วนน้อยที่มีระบบพาร์กเดียวแต่แรกเริ่ม กสุนที่ 2 นั้นก็จะริบอำนาจมาจากบุนวนการก่อนถึงเอกราช ซึ่งต่อสู้เพื่อปลดปล่อยจากการเป็นอาณานิคม เมื่อปลดปล่อยสำเร็จแล้ว ก็สถาปนาระบบพาร์กเดียวขึ้น

3.4 ระบบพาร์กเดียวแบบต่างๆ

ในประเทศที่มีระบบพาร์กเดียว การใช้อำนาจของรัฐบาลหรือพาร์กที่ครองอำนาจอยู่ยอมมีสักษะและแยกต่างกัน ลักษณะนี้จะมีระดับการใช้อำนาจบังคับที่บุคคลหรือประชาชนแล้ว ระบบพาร์กเดียวแบ่งได้เป็น 3 แบบ คือ¹²

- (1) ระบบพาร์กเดียวแบบเบ็ดเตล็ด (Totalitarian Unipartism)
- (2) ระบบพาร์กเดียวแบบอ่อนน้อมถ่อมตน (Authoritarian Unipartism)
- (3) ระบบพาร์กเดียวแบบปฏิบัติการ (Pragmatic Unipartism)

3.4.1 ระบบพาร์กเดียวแบบเบ็ดเตล็ด เป็นแบบที่มีลักษณะหรืออุดมการณ์อย่างหนึ่งอย่างโดยอย่างหนึ่ง มีการใช้อำนาจบังคับในระดับสูง ประชาชนถูกบริโภคและรีบภาพในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ เพราะพาร์กบุกจะใช้อำนาจและระดับความกระหาย ทั้งทั้งมวลเพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามลักษณะหรืออุดมการณ์ที่มีอยู่

ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบพาร์กเดียวแบบนี้ ได้แก่ อิหร่าน สาธารณรัฐประชาชนจีน และเยอรมันตะวันออก ซึ่งเรียกว่าแบบพาร์กเดียว (หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นเผด็จการฝ่ายขวา) และในปัจจุบันได้แก่สหภาพโซเวียตและประเทศที่ปกครองแบบประชาธิปไตยประชาชน ซึ่งเรียกว่าแบบคอมมิวนิสต์ (หรือเผด็จการฝ่ายซ้าย) ระบบพาร์กเดียวทั้ง 2 แบบ มีระบบการปกครองแบบรวมอำนาจเบ็ดเตล็ด หรือล้วนทั่ว (Totalitarian) แม้ว่าทั้งสองแบบมีสักษะและแบบเผด็จการแบบรวมอำนาจเบ็ดเตล็ดเหมือนกัน แต่มีพื้นฐานและแยกต่างกันหลายอย่าง คือ

(1) ความแตกต่างด้านลักษณะ

คอมมิวนิสต์มีลักษณะของ Rousseau ที่ว่า “มนุษย์เกิดมาดี แต่ลักษณะทางทุนท้าให้เข้าเสื่อม” (Man is born good, it is capitalism that corrupt him) คอมมิวนิสต์จึงมีเป้าหมายสัมสั้งลักษณะทางทุน กำจัดชนชั้นนาoyerทุนให้หมดครั้นไป พาร์กคอมมิวนิสต์จึงเป็นเครื่องมือ

¹²Giovanni Sartori, *Parties and Party Systems* (Cambridge University Press, 1977), p.221-222

สัมถังอำนาจของชนชั้นกลาง ทำให้ส้าศัญญาของพราคคอมมิวนิสต์ได้แก่ การรวมประเทศชาวนาเพื่อสถาปนารัฐแห่งชนชั้นกรรมมารีพ และทำให้ชนชั้นหมู่บ้านไป

ส่วนพราคฝ่ายฟ้าฟาร์ลี่ย์คือเปรี้ยวญาของ Machiavelli ซึ่งมีแนวความคิดว่า “มนุษย์มีธรรมชาติเห็นแก่ตัว ดังนั้น เขายังเกิดมาข้าว รู้มีหน้าที่สร้างเขาเป็นคนดี” (man is naturally corrupt, that he is born corrupt, and that it is society alone that civilizes him) ดังนั้น สังคมปัจจุบันนั้นต้องแย่ลง จะต้องรักษาไว้ พราคฟาร์ลี่ย์จึงเป็นเครื่องมือของชนชั้นกลางที่จะรักษาอำนาจของตนและป้องกันไม่ให้อำนาจตกไปอยู่ในมือของชนชั้นกรรมมารีพ พราคจึงอาศัยกำลังสนับสนุนให้ยุ่งจากนายทุน

กล่าวโดยสรุป พราคฝ่ายคอมมิวนิสต์เกณฑ์ชนชั้นกรรมมารีพเพื่อสัมถังรัฐของชนชั้นกลาง ส่วนพราคฝ่ายฟ้าฟาร์ลี่ย์เกณฑ์ชนชั้นสูง และชนชั้นกลางเพื่อต่อต้านการสัมถังของพราคฝ่ายคอมมิวนิสต์หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การสร้างอยู่ของพราคคอมมิวนิสต์มีผลให้เกิดและพัฒนาของพราคฟาร์ลี่ย์

(2) ความแตกต่างด้านโครงสร้างภายใน โครงสร้างทั่วไปของพราคฟาร์ลี่ย์และคอมมิวนิสต์มีลักษณะเหมือนกัน คือ รวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางของพราคอย่างเคร่งครัดและมีการตัดต่อสัมพันธ์ความแน่วแน่ (สถาปัตยกรรมที่ส่งตรงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง) แต่ความแตกต่างภายในมีมาก เช่น พราคคอมมิวนิสต์จัดรูปองค์การแบบเซลล์ (cell) ส่วนฟาร์ลี่ย์จัดแบบมิลิติเชีย (Militia)

ความแตกต่างเรื่องโครงสร้างภายในที่สำคัญที่สุด คือ เรื่องการรับสมัครและการปลดออกจากระดมทาง เนื่องจากระบบพราคเดียวเน้น จุดมุ่งหมายสำคัญที่สุด คือ พราคเป็นองค์การที่สร้างผู้นำ ดังนั้นจะเป็นบริการตัดต่อผู้นำเจึงเป็นเรื่องที่ควรเป็นความสำคัญ พราคแบบฟาร์ลี่ย์เป็นพราคปิด (Closed Party) บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกก่อนที่พราคจะได้ครองอำนาจจะไม่มีโอกาสเข้ามาร่วมพราคเว้นแต่คนรุ่นใหม่ (New generations) ซึ่งก็จะต้องมีการทดสอบเป็นระยะเวลาก่อน ดังนั้น ผู้นำของพราคจึงมีแนวโน้มที่จะแยกตัวออกจากพราค เป็นพราคแห่งวรรณะ (caste) ที่ตั้งขึ้นเพื่อสืบทอดอำนาจทางการเมือง ทรงเข้ามายังพราคคอมมิวนิสต์ รัฐเชิง การสมัครเป็นสมาชิกมีลักษณะเปิดกว้างมากกว่าพราคฟาร์ลี่ย์ แต่การเข้ามายังรัฐเชิงได้ร้อยละห้าหมื่น 1921-1924 แต่ภายหลังสังคมรัฐไม่สามารถได้เปิดกว้างมากเท่านั้น ถึงกระนั้น การสมัครเข้าเป็นสมาชิกมีใช้ของจ่าย คือจะต้องมีคู่รับรองจำนวนหนึ่ง และมีการทดสอบระยะเวลาหนึ่ง

ส่วนในด้านการปลดออกจาก黨smith พรรคราษฎร์ไม่ได้ใช้ระบบการ清洗ล้าง (purges) เป็นประจำอย่างพรรคคอมมิวนิสต์ ในอิตาลีภายหลังที่พรรคราษฎร์ได้อำนวยการก้าวเดินของ党smith อยู่ในช่วงห้าปีประมาณ 150,000 คน ในปีแรกในยุโรปมีอีกหลายประเทศที่สังขันให้党smith ออกจากพรรคราชานวนหนึ่งในปี 1934 (ซึ่งเป็นเหตุผลพิเศษมาก)

ควรเข้ามายังพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย การก้าวเดินของ党smith เป็นเรื่องปกติธรรมชาติ ในปี 1933 17% ของ黨smith ที่ถูกปลดออกจากพรรค และ 63% ถูกปลดหรือลดตำแหน่ง (demoted) โดยปกติแล้วการก้าวเดินของ党smith จะจะกระทำเพื่อเมื่อการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มทางศรีสัมภ์ไปในทางเดียวกัน

(3) ความแตกต่างด้านบทบาทของพรรค

ความแตกต่างของพรรคเดียวทั้งสองแบบมาจากการบทบาทของพรรคแต่ละรูปแบบเมื่อมองกัน พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรค “แนวหน้าแห่งการปฏิรูป” พรรคนี้ปรารถนาที่จะรวมรวมกุ่มที่กระตือรือร้นและมีความสำนึกรักอย่างมาก งานหลักของพรรคได้แก่การอบรมและหาเหตุผลให้ประชาชนเชื่อในลักษณะคุณค่าและค่านิยมความที่พรรคต้องการ เป็นตัวประสานหน่วยงานทางเศรษฐกิจสังคม และ การเมือง เป็นตัวเร่งในกิจกรรมทุกอย่างให้บรรลุจุดมุ่งหมาย บทบาทของพรรค มิได้จำกัดเฉพาะผลเมืองในประเทศหรือสังคมโซเวียตเท่านั้น พรรคคอมมิวนิสต์ยังมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างสังคมโลกให้เป็นสังคมคอมมิวนิสต์ด้วย ทำให้พรรคเข้าไปมีบทบาทอย่างกว้างขวางในการเมืองระหว่างประเทศด้วย บทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์จึงนับเป็นบทบาทสูงสุดของพรรคการเมือง

ส่วนบทบาทของพรรคฝ่ายราษฎร์ ควรเข้ามายังพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคราษฎร์เป็นพวกอนุรักษ์ พรรคจึงเป็นเครื่องมือในการต่อต้านรักษาสิ่งที่เป็นสังคมของชนชั้นกลาง พรรคยังคงรักษาไว้ในระบบบริสุทธิ์ และป้องกันการเข้าครอบโดยชนชั้นคนงานโดยอาศัยตัวตรวจสอบและเริ่มสร้างความปลดปล่อย พรรคไม่เข้าไปปฏิรูปโครงสร้างทางสังคมหรือเศรษฐกิจอย่างใด แต่พรรคราษฎร์มีอุดมการณ์เป็นชาตินิยมและอ่านชาตินิยม พรรคจึงหวังที่จะปกครองประเทศและควบคุมการบังคับบัญชาสังการทั่วประเทศ และการดำเนินงานใช้แบบทบทวนมากกว่าการเมือง การโฆษณาชวนเชื่อทำแบบข้าๆ ขาๆ ไม่ส่งเสริมด้านการศึกษาความรู้ของประชาชน¹³

3.4.2 ระบบพรรคเดียวแบบอ้างอิงนิยม เป็นแบบที่มีอุดมการณ์ในรุนแรง ก่อให้อ่านบังคับผ่อนคลายลง ส่วนมากจะให้ประชาชนมีเสียงพากพากทางเศรษฐกิจและสังคม ยกเว้นทางด้านการเมือง

¹³Duverger, *Political Parties*, pp. 263-275

ระบบพาร์คเดียวแบบอ้างนาจันนิยมมีปราภรญาส่วนมากในกลุ่มประเทศแถบอเมริกา ระบบพาร์คเดียวแบบอเมริกาเป็นความพยายามที่จะปรับปรุงระบบการเมืองและพาร์คการเมืองที่คนได้รับผลกระทบจากประเทศที่ปกครองคนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและสภาพของตน ความมุ่งมั่นที่จะสร้างความเป็นเอกภาพของรัฐ รวมทั้งความพยายามของกลุ่มนักเรียนที่จะรักษาอ้างนาจของตนไว้ ทำให้เกิดมีพาร์คการเมืองที่มีอ้างนาจแต่เพียงพาร์คเดียว หรือระบบพาร์คเดียวที่นิยม แต่ระบบพาร์คเดียวของอเมริกามิได้ทำให้รัฐมีการปกครองในลักษณะรวมอ้างนาจเบ็ดเตล็ด (Totalitarian) ดังที่ปรากฏในประเทศทางฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่เป็นรูปพาร์คแบบอ้างนาจนิยม (authoritarian) มากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากรัฐหลายรัฐในอเมริกาที่ใช้ระบบพาร์คเดียวที่มีการพัฒนาธุรกิจและสังคมได้

ประเทศที่มีระบบพาร์คเดียวในทวีปอเมริกามีกฎหมายคุ้มครองป้องกันพาร์คเดียวที่เป็นรัฐบาล โดยท่านมิให้มีพาร์คการเมืองอื่นใดแข่งขันในการเลือกตั้ง ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีทางเลือก นอกจากนั้น ในบางประเทศซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการและวิธีการลงโทษแก่บุคคลที่โขมตื่นหรือตัดสินการกระทำการที่เป็นรัฐบาล ผู้นำของฝ่ายค้านส่วนมากแล้ว ถ้าไม่ถูกขังชุบให้เข้ามาช่วยพาร์คด้วย ก็อาจถูกคุกหรือถูกปราบปราเวณให้หมดไป ผู้นำของอเมริกาที่เห็นด้วยกับการใช้ระบบพาร์คเดียวนั้น ให้หันมาดูว่า การปกครองโดยระบบพาร์คเดียวในอเมริกาเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นจุดศูนย์รวมของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารประเทศอันจะช่วยในการป้องกันการขัดแย้งและการต่อสู้ทางการเมืองกันระหว่างฝ่าย

อย่างไรก็ตาม ผู้นำของพาร์คเดียวในอเมริกาส่วนใหญ่ยังคงรักษาไว้ซึ่งลักษณะอันเป็นรากฐานของความเป็นประชาธิปไตยอยู่บ้าง เช่น ความเป็นอิสระของศาล ศิทธิเสรีภาพของประชาชนในการแสดงทัศนะเที่ยวกับนโยบายของประเทศ และสมาร์กของพาร์คยังสามารถไว้ใจผู้นำของตนเองได้อย่างเป็นเมือง

ในด้านโครงสร้าง พาร์คเดียวในอเมริกายังแตกต่างจากพาร์คเดียวแบบฟاشิสต์และคอมมูนิสต์ กล่าวคือ พาร์คเดียวในอเมริกาเป็นพาร์คมวลชน (mass party) ซึ่งประชาชนทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมพาร์ค ระบบพาร์คเดียวของอเมริกาซึ่งมักใช้ควบคู่กับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมทั่วไป เหตุว่าผู้นำชาวอเมริกาเห็นว่าเป็นระบบที่ค่อนข้างเหมาะสมกับบริบทของชาวอเมริกัน ซึ่งพยายามต่อสู้กับความยากจนทุกชนิด แต่ประเทศที่ใช้ระบบพาร์คเดียวบางประเทศใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ก็เช่น ไอเดอร์โคสท์

ก่อตัวโดยทุป ระบบพาร์คเดียวในอเมริกามีจุดเด่นที่เป็นแผนที่จราจร คือ มีพาร์คการเมืองเดียวทุกภาคอ้างนาจการปกครองของรัฐ โดยท่านมิให้มีพาร์คการเมืองอื่นแข่งขัน แต่

ระบบพาร์กเดียวของอัฟริกาที่มีลักษณะเป็นการรวมอำนาจแบบอ่านางนิยม (authoritarian) ไม่ใช้งานครวบอ่านางเบคเชอร์จหรือทั่ว (totalitarian) อย่างฝ่ายพาร์ซิสต์ เหราะซึ่งขาด องค์การที่มีการพัฒนาเรื่องนี้มีความสามารถและประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ปกคล้องแบบรวม อ่านางทั้งในแคนาดาและสังคม (มุ่งรวมอ่านางเฉพาะทางการเมือง) ซึ่งซึ่งคงเป็นประชาธิปไตย อยู่บ้าง แม้ว่าจะไม่นากเท่ากับประชาธิปไตยตะวันตกก็ตาม¹⁴

3.4.3 ระบบพาร์กเดียวแบบปฏิบัติการ เป็นรูปที่ปรากฏในประเทศไทยระหว่าง ค.ศ.1923-1950 ระบบพาร์กเดียวของเพอร์กี มีให้ด้วยอุดมภัยการมีพาร์คการเมืองเดียว ผู้นำ ของประเทศไทยมีความติดในการพหุพาร์ค Nicom (Pluralist) และมักมีอุดมการณ์ระบอบประชาธิปไตยโดยไม่ใช้ลักษณะการปกคล้องแบบรวมอ่านางเบคเชอร์ หรืออ่านางนิยม ลักษณะ ของพาร์คการเมืองเดียวเป็นไปในศักยะและที่มองในแบบปฏิบัติเดือดที่จะผ่านทางไปสู่ความเป็น ประชาธิปไตย

กล่าวคือหัวจากที่ Mustafa Kemal ทับพาร์คพาร์กได้ทำการมีค้ออ่านางและเปลี่ยนแปลง การปกคล้องจากระบอบศักย์ค่าน แต่ประการใดที่เพอร์กีเป็นศาสดารัฐในปี ค.ศ.1923 หรือ หับประการอุดมการณ์ในการปกคล้องความแนวนิรชัญญาของการปฏิริวัติ ค.ศ.1789 ในฝรั่งเศส แล้วได้จัดตั้งพาร์คสาธารณรัฐประชาธิปัตย์ (The Republican People's Party-RPP) โดยรวมรวม บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในทางการเมือง การปฏิรูปการปกคล้องและสังคมเดือดที่จะวาง แนวทางในการสร้างชาติขึ้นใหม่ตามแนวตะวันตก (Westernize) พาร์คสาธารณรัฐประชาธิปัตย์ ของเพอร์กีไม่ได้ยอมรับการอนุญาตอ่อนน้อมถ่อมตนในการเมือง ไม่ได้พยายามทำให้ชนชั้นของสังคม หมู่ปีบหรือเล็กดัน ระบบบรัตร์สถาปัตย์ หรือระบอบประชาธิปไตยเสรี ทรงรับพาร์คมีวัตถุประสงค์ ในเบื้องต้น คือ การที่จะให้อุดมการณ์ที่ยว กับประชาธิปไตยพยากรณ์ที่จะปรับปรุงและปฏิรูป ความคิดของประชาธิปัตย์ ไม่ได้สิ่งใหม่ และไม่ทำตนเองเป็นเหตุของการ ตั้งนี้ พาร์ค จึงมิได้ตั้งสักธิทักษิณการเมืองของตนเอง มิได้มีการโฆษณาชวนเชื่อเท็จกับไม้มีชนชั้น หรือมิ นโนบายโฆษณาชนชั้นความอุดมการณ์คอมมูนิสต์และพาร์ซิสต์ การจัดองค์การของพาร์ค สาธารณรัฐประชาธิปัตย์ไม่มีลักษณะรวมอ่านางเบคเชอร์ (Totalitarian) ไม่มีการจัดองค์การ แบบเหลล็ตหรือมิลิเตอ หรือแม้แต่ส่วน หรือคือตัว ซึ่งจะทำให้ผู้นำพาร์คมีอ่านางมากกว่า สมมติก ทรงรับภัยในพาร์คมีการเดือกตั้งผู้นำพาร์คและในระดับอื่น ๆ การเดือกมีการรื้อ น้อยกว่าในประเทศไทยระบบพาร์คเดียวแบบคอมมูนิสต์ และพาร์ซิสต์ แต่ตัวผู้นำพาร์คคือ

¹⁴ ดีไวอี ภาคุกรณ และบุญยาน พิจิตน์, สังกิจฯ กรณีศึกษาไทยท่ามกลางการเปลี่ยนผ่าน (ไฮสินเน็มบริษัท จำกัด รามคำแหง, 2520) หน้า ๙๙-๙๙

Kemal ให้พยายามชักจูงทำให้เกิดมีพรรครัฐเมืองอื่น ๆ เช่น ในปี 1924 ได้มีการตั้งพรรครักกิวน่า (Progressive Party) ซึ่ง Kazim Karabekir เป็นผู้นำ แต่พรรคนี้ก็ต้องถูกห้ามจากบุญ Kurdish ทำให้มีการรับสมាជิกรของพรรคนี้ออกจากรัฐบาลในปี 1930 Kemal ได้เรียกตัว Fethi Bey ซึ่งเป็นเพื่อนและเป็นแขกอิหร่านที่ประจุปาร์ตี้มาจัดตั้งเสรีนิยม (Liberal Party) แต่พรรคนี้ก็ถูกบุญไปอีกในปี 1935 เนื่องจากได้ก่อตัวไปเป็นพันธมิตรของพวกสังคานาอิสلام ซึ่งขัดต่ออุดมการณ์ของชาติในขณะนั้นที่ต้องการจะยกเลิกรัฐศาสนา

อย่างไรก็ตาม ภายหลังทางกรรมไอกลรังษ์ที่สอง เศรษฐกิจได้พยายามผลักดันให้เกิดพรรคฝ่ายค้านขึ้นอีก โดย İsmail ซึ่งได้เป็นหัวหน้าพรรคแทน Kemal ที่นี่แห่งการร่วมลง ให้อำนาจ Cemal Bayar ตั้งพรรครัฐชาธิบไตย (Democratic Party) ขึ้นมา ซึ่งในระยะนี้ชาวเตอร์กเริ่มเคลื่อนและยอมรับระบบประชาธิบไตย และพรรครัฐชาธิบไตยได้เข้าชนะในการเลือกตั้ง จัดตั้งรัฐบาลครั้งแรกในปี 1950¹⁵ ระบบพรรคเดียวในเศรษฐกิจต้องถูกเปลี่ยนเป็นระบบสองพรรคแทนที่และได้ก่อตัวมาเป็นระบบหลายพรรคในปัจจุบัน

shawy ของพรรครัฐเมืองในเตอร์กี จึงแสดงให้เห็นว่าระบบพรรคเดียวมิใช่จะมีได้ แต่ในระบบบุญมุนีสต์ แต่อาจจะมีได้ในระบบประชาธิบไตยโดยไม่ต้องใช้เทคโนโลยี และกล่าวว่า รุ่นแรกเพื่อให้เกิดความหลากหลายด้วยเสียง อย่างไรก็ตามระบบพรรคเดียวในระบบบุญประชาธิบไตจะมีได้ระดับชั้นกว้างท่านั้น และจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในโอกาสต่อไป¹⁶

4. ระบบสองพรรค

4.1 ความหมายของระบบสองพรรค

ระบบสองพรรค หมายถึง การที่ประเทศหรือรัฐมีพรรครัฐเมืองใหญ่ ๆ เพียงสองพรรคที่มีโอกาสเป็นรัฐบาลโดยเด็ดขาดของประชาชนในการเลือกตั้งจะทำให้มีการผลักดันเป็นรัฐบาลแต่ละตัวว่าพรรคใดจะได้รับคะแนนนิยมสูงสุด¹⁷

4.2 ตัวอย่างของระบบสองพรรค

ตามนิยามทั่วไป อาจสรุปได้ว่า ตัวอย่างของระบบสองพรรคได้ ดังนี้

(1) นิหารกิจการเมืองขนาดใหญ่/ 2 พรรค ซึ่งพรรคใหญ่ทั้งสองนี้อยู่ในฐานะจะจัดตั้งรัฐบาลได้ อย่างไรก็ต้องระบบสองพรรคนี้อาจมีพรรครัฐเมืองอื่นเก็บไว้ แต่มักจะเป็นพรรคเดียว ซึ่งไม่อยู่ในฐานะจะจัดตั้งรัฐบาลได้

¹⁵ ดูหนัง ระบบทุนนารักษ์ และสถาบัน การเมืองในประเทศไทย (ในสิ่งที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520) หน้า 30

¹⁶ Duverger, Political Parties, pp. 275-280

¹⁷ บรรพต แห่งสถาบัน ลัทธิ์ หน้า 186

(2) พระคุณที่ในส่วนราชการใหญ่ๆ กานกลางและอีกที่หนึ่งได้ลงนามมากเด็ดขาด กล่าวว่า พระคุณใหญ่ทั้ง 2 จะมีบทบาทใกล้ตัวเดียวกันทั้งที่นั่งในรัฐสภาและเพื่องานนับพันของประชาชน พระคุณที่จะได้รับเดียวกันด้วยคะแนนที่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของประเทศไทยอังกฤษในตารางข้างล่างนี้

การเลือกตั้ง ปี ค.ศ.	พระคุณเชอร์เวตฟ์		พระคุณเบอร์		พระคุณเบอร์ล์	
	ที่นั่งใน รัฐสภา	คะแนนเสียง ที่พระคุณได้รับ	ที่นั่งใน รัฐสภา	คะแนนเสียง ที่พระคุณได้รับ	ที่นั่งใน รัฐสภา	คะแนนเสียง ที่พระคุณได้รับ
1964	303	11,981,047	317	12,205,812	9	3,101,106
1966	253	11,418,455	363	13,066,173	12	2,527,457
1970	330	13,144,692	287	12,179,166	6	2,117,638

ที่มา : British Information Service R 4769/74 p. 13

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า พระคุณเชอร์เวตฟ์ ที่บังพระคุณเบอร์มีคะแนนเสียง ใกล้ตัวเดียวกันมาก ส่วนพระคุณที่ 3 คือพระคุณเบอร์ล์ คะแนนเสียงห่างไกลกับพระคุณใหญ่ทั้งสอง และการเลือกตั้งแต่ละครั้ง หนึ่งในสองพระคุณใหญ่จะชนะเลือกตั้งมีเสียงข้างมากเด็ดขาดใน รัฐสภา ซึ่งในอังกฤษมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 635 คน การเลือกตั้งแต่ละครั้งไม่พระคุณ เชอร์เวตฟ์กับพระคุณเบอร์มีสมาชิกได้รับเสียงเกินกว่าครึ่งต่อ 316 คน ขึ้นไป

(3) มีรัฐบาลตั้งขึ้นโดยสำเร็จพระคุณเดียว ตามหลักการระบบท้องพระคุณ พระคุณรัฐบาล ไม่จำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากพระคุณอื่น หรือ เป็นรัฐบาลผสม เพราะแต่ละพระคุณ สามารถตั้งรัฐบาลได้โดยสำเร็จหรือถ้าจะมีอยู่บ้างก็เป็นไปในลักษณะซ่อนเร้น หรือจ้างหัวใน บางเรื่อง

(4) พระคุณใหญ่ทั้งสองจะตัดเป็นกันเป็นรัฐบาล คือพระคุณใหญ่ทั้งสองจะมีตัว เป็นกันซึ่งรัฐบาลแล้วแต่เมืองการเลือกตั้งว่าพระคุณใดจะได้เสียงข้างมาก แต่ระยะเวลา ของการอยู่ในอำนาจต้องไม่เกินช่วงห่างกันมาก

ตัวอย่างในอังกฤษ พระคุณเบอร์ล์เคยทำสำเร็จตั้งแต่ปี 1951-1964 โดยพระคุณเชอร์เวตฟ์ แนะนำการเลือกตั้งทั่วไป 3 ครั้งติดต่อกัน โดยชนะ 321 ต่อ 295 ที่นั่งในปี 1951, 345 ต่อ 247

ในปี 1955 และ 365 ต่อ 258 ในปี 1959 จนมีผู้ติค่าว่า พรรครัฐเป็นรัฐบาลที่ไม่ดีที่สุดในประเทศไทย แต่ถ้าซ่องว่าระหว่าง 2 พรรครัฐที่มาก ชนฝ่ายซ้ายน้อยที่หัวเรือที่จะเข้ากุญแจมาเจ้าได้ยังมีจะใช้เวลาอย่างนาน ตักษณ์ทั้งนี้จะทำให้เป็นระบบพรรครัฐเดียว

4.3 ประเทศที่มีระบบสองพรรครัฐบุ้น

ระบบสองพรรครัฐค่าว่ามีตักษณ์เป็นธรรมชาติมากที่สุดเพริ่งในการเมืองที่นักปกติแนวทางปฏิบัติที่จะต้องเลือกมือถือสองแนวทาง พรรครัฐการเมืองอาจไม่มีเพียงสองพรรครัฐที่ทางแก้ปัญหา มือถือสองแนว แนวที่เดินสายกลางไม่อาจเป็นศักดิ์สิทธิ์ของทั้งสอง หรืออาจก่อตัวอีกหนึ่งในทางการเมืองฝ่ายกลางไม่มี อาจจะมีพรรครัฐการเมืองฝ่ายกลาง ที่ไม่ใช่นานในทางการเมืองฝ่ายกลาง หรือตัวที่ฝ่ายกลาง¹⁸

มีระบบสองพรรครัฐจะมีตักษณ์เป็นธรรมชาติทางการเมืองมากที่สุดก็ตาม แต่จากการพิจารณาระบบพรรครัฐการเมืองของประเทศต่าง ๆ พบร่วมระบบสองพรรครัฐมีจำนวนไม่มากนัก ในปี ก.ศ. 1980 ประเทศที่มีระบบสองพรรครัฐมีดังนี้

1. United States of America
2. United Kingdom
3. New Zealand
4. Fiji
5. Liechtenstein
6. Uruguay
7. Seychelles
8. Barbados
9. Jamaica
10. Dominican

การพิจารณาเข้าแผนกรอบสองพรรครัฐเป็นเรื่องยากอีกพอสมควร เพราะในประเทศที่มีระบบสองพรรครัฐมักจะปราากฎกุ่มการเมืองเล็ก ๆ รวมอยู่ด้วย และในบรรดาภูมิภาคตุ่นประเทศที่มีระบบหลายพรรครัฐก็มีไม่น้อยที่มีตักษณ์เป็นการเมืองที่มีหน้ากัน หรือต่อสู้กันระหว่างสองพรรครัฐใหญ่ นักวิชาการหลายคน เช่น Robert E. Dahl และ Jean Blondel จึงรวมมา Canada.

¹⁸Duverger, *Political Parties*, p. 215

Austria และ Australia เป็นประเทศที่มีระบบสองพรรคร่วม¹⁹ ซึ่งสำคัญจารណามหัศกการโดยเครื่องอ่าน
แม้ว่าทั้ง 3 ประเทศนี้ไม่อาจจัดอยู่ในระบบสองพรรคร่วมอย่างเด่นชัด มี 2 พรรคร่วมใหญ่ คือ พรรครัก
Conservative และ Liberal และมีอีก 2 พรรครักเล็ก คือ New Democratic และ Social Credit
โดย 2 พรรครักเล็ก มีส่วนสำคัญที่ตั้งค่าคะแนนเทียบไม่ได้ 2 พรรครักใหญ่ได้เสียงข้างมากเห็นได้ชัด
จากปี 1945-1974 มีการเลือกตั้ง 11 ครั้ง 2 พรรครักใหญ่ได้เสียงข้างมากเห็นได้ชัดเจน 1-2 ครั้ง²⁰
ระบบพรรครักของแคนาดา จึงเรียกว่าเป็นระบบสองนิวากสอง หรือ "Two-plus-two
party System" การเมืองของออสเตรีย ก็เรียกว่ามีสักษณะเป็น "Two and a half" หรือ "สอง
พรรคร่วม" (2½ party system) คือปะกอบด้วย 2 พรรครักใหญ่ ได้แก่ Socialist Party และ
People's party ร่วม 1 พรรครักเล็ก คือ Liberal Party ซึ่งพรรครักเล็กนี้ตั้งค่าคะแนนเทียบไม่ได้ 2 พรรครัก²¹
ใหญ่ได้เสียงข้างมากเห็นได้ชัด ทั่ว ออสเตรีย ก็มีสักษณะเป็น "One-plus-two halves" หรือ
หนึ่งนิวากสองครึ่งที่มี 1 พรรครักใหญ่ได้แก่ Labour Party และ 2 พรรครักเล็ก คือ Liberal Party
และ National Country Party ออสเตรียเป็นมีสักษณะใกล้ระบบสองพรรครักมาก เผร้าพรรครัก²²
Liberal และพรรครัก Country ได้คัดลงเป็นพันธมิตรกันทั้งการร่วมมือในการเลือกตั้งและการ
จัดตั้งรัฐบาล แต่ก็ไม่แน่ว่าการร่วมมือจะมีสักษณะแบบไหน พลัง แต่สำเนินท่อไปนานๆ ได้
สังเกตุทั้ง 3 ประเทศที่กล่าวว่ามีสักษณะไม่อาจจัดว่าเป็นระบบสองพรรครักตามหัศกการ

โดยทั่วไปมักจะถือกันว่าระบบสองพรรครักเป็นปรากฏการณ์ (Phenomenon) ของประเทศ
ของโลกตะวันออก (ประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ) กล่าวว่าคือระบบสองพรรครักเกิดขึ้นและเจริญ²³
เดิบโภในสหราชอาณาจักร อังกฤษ และประเทศในเครือข่ายอาณาจักร ประเทศอื่นที่มีระบบสองพรรครัก²⁴
นักจะไม่มีความเชื่อว่ามีเพียงประเทศอังกฤษและเยอรมนีโดยการปฏิริหารรัฐบาลหรือโดยเหตุผลอื่น
ยกเว้นสหราชอาณาจักร อังกฤษ และนิวซีแลนด์ ซึ่งมีระบบสองพรรครักช้านาน แม้บางครั้ง²⁵
จะมีวิกฤติการณ์ เช่น อังกฤษ ในศตวรรษที่ 20 เทศพรรครักเบอร์เจียน ซึ่งมีผลให้อังกฤษมี²⁶
ระบบสามพรรครักที่เป็นการชั่วคราว ในที่สุดก็กลับมาเป็นระบบสองพรรครักอีก โดยพรรครักเบอร์²⁷
ถูกกำจัดไป ในสหราชอาณาจักร ก็มีผู้พยายามตั้งพรรครักที่สามขึ้นมา แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ²⁸
ในการเลือกตั้งเช่น ทั่วแนวโน้มนี้ระบบสองพรรครักไม่เคยถูกกระบวนการทางการเมืองยอมรับ

ตั้งนี้ระบบสองพรรครักที่เป็นตัวอย่างน่าศึกษาคือสหราชอาณาจักร อังกฤษ และนิวซีแลนด์

¹⁹ Santori, op cit., p. 185

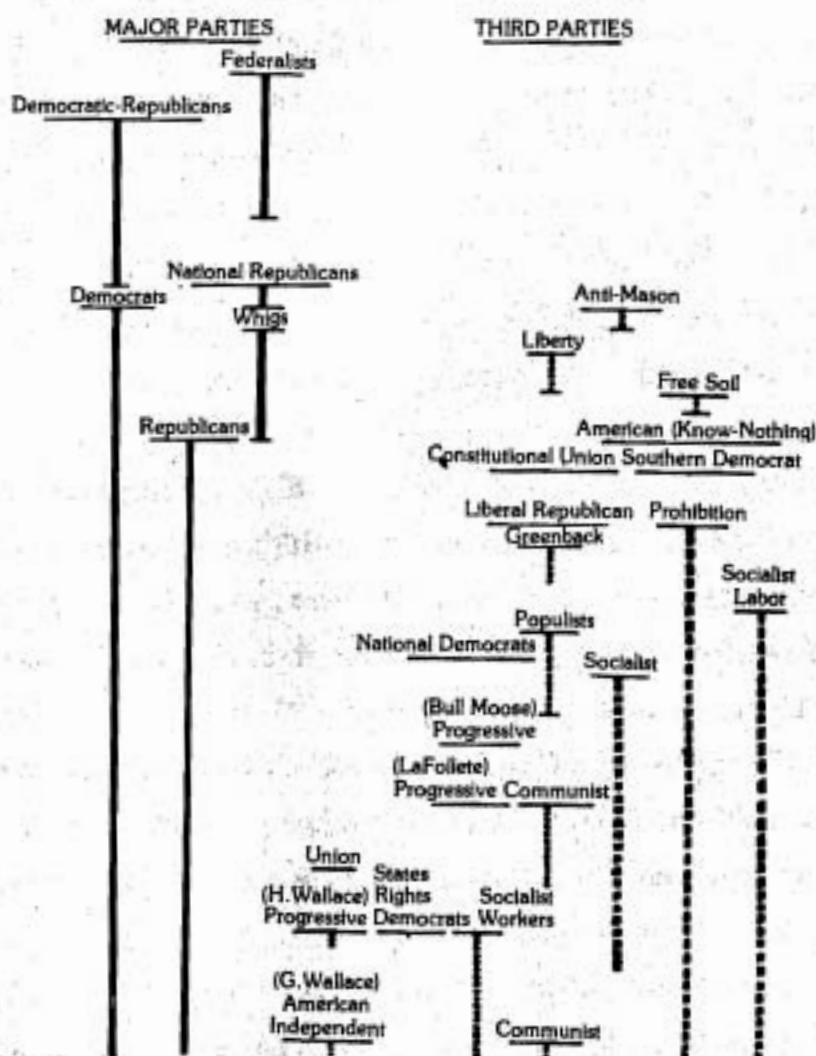
(1) พรรครัฐอเมริกา

พิธีการเมืองในสหราชอาณาจักร เริ่มในศักดิ์สิทธิ์ของระบบสองพระคุณแต่แรก ผู้มีส่วนในกระบวนการราภฎานะระบบพิธีการเมืองได้แก่ อเล็กซานเดอร์ แมมิลตัน และโกลมัส เจฟเฟอร์สัน ซึ่งทั้งสองเป็นผู้ร่วมในคณะกรรมการบริหาร ထอร์ช วอร์เรนทัน มีความเห็นขัดแย้งกัน กับค่อนเวนชัน และนโยบายเศรษฐกิจ ต่อมาเจฟเฟอร์สันถูกออก และรวมรวมพาร์ตี้ของตัวเองเป็นฝ่ายค้านรัฐบาล ก่อนหน่องแมมิลตัน ซึ่งเป็นฝ่ายรัฐบาลได้ก่อตั้งพาร์ตี้เพื่อไวรัลลิตี (Federalist Party) ขึ้น ส่วนฝ่ายเจฟเฟอร์สัน ก็เรียกตัวเองกุ้งของตนว่าพาร์ตี้เพื่อไวรัลลิตี (Anti-Federalist Party) หรือรู้จักกันอีกในนามหนึ่งว่า พาร์ตี้พับลิกัน

ในระยะแรก ๆ นั้น พาร์ตี้ของเจฟเฟอร์สันยังไม่สามารถเอาชนะพาร์ตี้ Federalist "ได้ โดยแพ้การเลือกตั้งในตำแหน่งประธานาธิบดี จนกระทั่งมาถึงปี 1800 เป็นต้นมาพาร์ตี้ของเจฟเฟอร์สันก้าวสืบได้รับชัยชนะติดต่อมา จนกระทั่งถึงปี 1810 ซึ่งในช่วงตอนนี้เริ่มของพาร์ตี้เดิมจากพับลิกัน ก็ได้เปลี่ยนมาเป็นพาร์ตี้โมแครท-รีบับลิกัน (Democrat-Republican) กลายมาเป็นพาร์ตี้โมแครทในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันพาร์ตี้เพื่อไวรัลลิตีเริ่มความ鼎盛ขึ้น ถึงที่สุด ตั้งแต่ ในการเลือกตั้งปี 1812-1824 ซึ่งเป็นช่วงที่พาร์ตี้โมแครท-รีบับลิกัน ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี โดยเกือบจะไม่มีคู่ต่อสู้ในการแข่งขันทางการเมืองเลย นักประวัติศาสตร์เรียกยุคนี้ว่า "ยุคแห่งความมีสุสีกติ" (Era of Good Feeling) แต่แล้วในการเลือกตั้งปี 1824 เกิดการแตกแยกภายในพาร์ตี้ที่ขัดแย้งกับผู้สนับสนุนการเข้าริบด์ตำแหน่งประธานาธิบดี สมาร์ต 4 คนของพาร์ตี้ "ไม่มีใครได้คะแนนเสียงมากเด็ดขาดจากตัวผู้สนับสนุน" ทางผู้แทนซึ่งเลือกขอทัน ควินซี อดัมส์ เป็นประธานาธิบดี การแตกแยกเกี่ยวกับตัวผู้นำในคราวนี้ทำให้แยกครุ แจ็คสัน แยกคนและพาร์ตี้ของตัวเองก้าวสืบตั้งพาร์ตี้โมแครท (Democrat Party) ส่วนขอทัน ควินซี อดัมส์ กับพวกซึ่งเรียกตัวเองว่าเนชันแนล รีบับลิกัน (National Republican) "ได้เข้าร่วมกับพาร์ตี้เพื่อไวรัลลิตีในสมัยก่อน แล้วใช้ชื่อว่าพาร์ตี้ วิก (Whigs) ร่วมกับค้านพาร์ตี้โมแครท

ต่อมาในปี 1856 พาร์ตี้วิกได้แตกแยกกันรุนแรงในปัญหาเกี่ยวกับเรื่องทาสที่มีกับสัตว์ แต่สมาร์ต ส่วนหนึ่งก้าวสืบตั้งพาร์ตี้รีบับลิกัน (Republican Party) ขึ้นโดยอันราษฎร์ดินคอตัน เป็นผู้นำเข้าขึ้นมาในการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งแรกมาให้พาร์ตี้ ในปี 1860 การแตกแยกของพาร์ตี้โมแครทออกเป็นฝ่ายเหนือฝ่ายใต้ ทำให้พาร์ตี้อ่อนกำลังลง ซึ่งไม่สามารถจะเอาตำแหน่งประธานาธิบดีกันคืนมาได้ จนกระทั่งในปี 1884 ในสมัยของไกรเวอร์ คลีฟแลนด์ และในปี 1892, 1912 และ 1916 ในสมัยของวูดโรว์ วิลสัน

แผนภูมิพัฒนาการเมืองอเมริกา

SOURCE: *Guide to U.S. Elections* (Washington, D.C.: Congressional Quarterly, Inc., 1975), p. 176.

หลังจากปี 1916 เป็นต้นมาพรรครีบับลิคัน และพรรครีพับลิกันและพรรครีพับลิกันซึ่งรวมกันเป็นคราวเดียว ก็ไม่สามารถที่จะก้าวขึ้นมาเป็นใหญ่ได้ อีกต่อไป ด้วยการที่มีการแย่งชิงเสียง叹息อย่างรุนแรงในส่วนของผู้นำทางการเมือง ทำให้เกิดความไม่สงบภายในประเทศ รวมทั้งปัญหาภายในประเทศบางเรื่องที่ได้ถูกให้เกิดพรรครีบับลิคัน แต่ไม่เคยมีพรรครีบับลิคันที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

²⁰ รายชื่อ ัวร์ธุก์ และอุรุน ศันธิ์สุรุ, ประวัติการเมืองและกฎหมายไทย (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2517), หน้า 109-111.

คะแนนเสียงที่พรรครักที่สามได้รับในการเลือกตั้งประธานาธิบดี

ปี ก.ศ.	ชื่อพรรครักที่สาม	คะแนนเสียงเป็น %
1832	Anti-Mason	8.0
1848	Free Soil	10.1
1856	American	21.4
1860	Breckinridge Democrats	18.2
1860	Constitutional Union	12.6
1892	Populist	8.5
1912	Progressive (Roosevelt)	27.4
1912	Socialist	6.0
1924	Progressive (Lafollete)	16.6
1968	American Independent	13.5

ที่มา Robert H. Blank, Political Parties (Prentice-Hall, Inc., 1980), p. 43

มีข้อสังเกตว่า พรรครักที่สามที่ได้รับคะแนนเสียงในเบอร์เริ่นด์สูงนั้น มักจะแยกออกจากพรรครักใหญ่ เช่น progressive party แตกแยกจากพรรครัก Republican และ Breckinridge Democrats และ American Independent Party แตกแยกจากพรรครัก Democrat และเหตุที่ได้คะแนนเสียงค่อนข้างสูงก็เนื่องจากความสนับสนุนและบุคคลิกส่วนตัวของ Breckinridge, Teddy Roosevelt, Robert Lafollete และ George Wallace

กล่าวโดยสรุป พรรครักการเมืองในสหรัฐอเมริกามีลักษณะค่อนข้างจะพิเศษแตกต่างกันไปตามประเทศประชาธิรัฐทั่วโลกอื่น ๆ โดยพรรครัก Republican กับพรรครัก Democrat ผู้ตัดสินใจของผู้นำมานานกว่าศตวรรษ แม้นบางระยะจะถูกครอบงำและห้ามหายโดยพรรครักที่สาม แต่สหรัฐอเมริกาที่สังคายนาจะอนุญาตให้พรรครักเข้ามาร่วมมือไม่มีแนวโน้มว่า จะวิวัฒนาการเป็นระบบหลายพรรครักในอนาคตอันใกล้เดียว ลักษณะพิเศษของพรรครักการเมืองอเมริกันอีกอย่างหนึ่ง คือมีนโยบายอยู่กลาง ๆ หรือพยายามจะอยู่กลางระหว่างเรื่องนโยบายและมักสนใจการให้คะแนนเสียงมากกว่าเป็นแบบอุดมการณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้คะแนนจากหลากหลายกลุ่ม หลายฝ่าย หลายห้องเรียน หลากหลายศาสนาและพรรครักทั้งสอง มีแนวโน้มอยู่ในประเด็นใหญ่คือสังกัด ซึ่งแตกต่างมักเป็นเรื่องปฏิกริยาและเรื่องเกี่ยวกับเวลาของภาระที่ทำว่าควรทำเข้าเร็วเที่ยงคืน ซึ่งมักเรียกพรรครักทั้งสองว่ามีนโยบายแบบ Tweedledum-Tweedledee หรือ เหมือนฝาแฝด

(2) อังกฤษ

ประวัติศาสตร์ของพรรครักการเมืองในอังกฤษได้เริ่มต้นในศตวรรษที่ 17 แรก ๆ เป็น

ต่อผู้พิพันและเรื่องเกี่ยวกับการแตกแยกความคิดเห็น ความเชื่อและความศรัทธาเที่ยว กับการศาสนา ซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในวงการบริหารประเทศในช่วงระยะท่อเนื่องจากสหภาพมิลลิโอเดน ความคิดเห็นแยกแยกได้ก่อให้เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ขึ้นสองกลุ่ม พวกราชได้แก่ พวกราช Cavaliers ซึ่งเป็นพวกราชที่นับถือนิกายโรมันคาทอลิก พวกราชนี้สนับสนุนลักษณะบรูนาญาติทิธิราชย์ เป็นกลุ่มชาติเครือข่าย กลุ่มนี้หันหน้าพวกราช Roundhead ส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาโปรเตสแตนต์นิกายโปรเตสแตนต์ ต่อต้านอิานาจชาติเครือข่ายและมีความคิดก้าวหน้าเป็นกลุ่มเสรีนิยม

ในสมัยพระเจ้าเจมส์ที่ 2 พวกราช Cavaliers ได้ก่อตัวมาเป็นพวกราช Tories และพวกราช Roundhead ได้เปลี่ยนมาเป็นพวกราช Whigs แรงสนับสนุนของพวกราช Tories มักมาจากสมาร์กที่นับถือ ศาสนานิกาย Church of England และผู้มีผลประทุมานในทางเศรษฐกิจการค้าส่วนใหญ่ได้แก่ เจ้าของศรีสินในชนบทและพวกราชน้ำดิน ส่วนพวกราช Whigs กลับได้รับความสนับสนุนจากพวกราชที่มีผลประทุมานในทางการค้าเป็นหลักใหญ่

ในระหว่างปี 1830-1846 พวกราช Tories เริ่มเรียกตนเองว่าเป็นคอมเมอร์เวลล์ และ พวกราช Whigs กล้ายมาเป็นชื่อตัวบอกรัฐในระหว่างปี 1846-1868 และมีลักษณะเป็นรัฐบาล กันตลอดมา แม้ว่าบางครั้งจะมีการแตกแยกตัวของสมาร์กออกไปตั้งพรรคราชใหม่ขึ้น แต่ก็ไม่มี ผู้นำชาติและบกบข้าวไร่มากนัก จนกระทั่งช่วงต่อเนื่องจากปี 1900 จนกระทั่งสังคมรามไอก ครั้งที่ 1 ถึงสุดสุด การเกิดขึ้นของพรรคราชที่ 3 หรือพรรคเเบบอิริชึ่งเป็นการเริ่มเปลี่ยนฐานอำนาจ ของฝ่ายลิเบอเรลล์ลงมา

การหมวดอีานาจทางการเมืองของพรรคเเบบอิริชลดลงไปนั้น สาเหตุที่สำคัญคือการแยก แยกภายในพรรคราชย่าງรุนแรงในปี 1918 อันเนื่องมาจากการ เดวิด ลอดท์ ออฟซ์ ได้ทำการตัดสิน กับพรรคเเบบอิริชที่ตั้งรัฐบาลผสมขึ้น สมาร์กของพรรคราชจำนวนหนึ่งจึงถูกตัดสิทธิ จากรัฐโดยการไม่ส่งสมัครรับเลือกตั้ง เออร์เบิร์ก แอดส์วิช จึงแยกตัวออกจากพรรคราช และ มาทำการณรงค์หาเสียงตามตัวพัง การแยกตัวตั้งก่อตัวทำให้พรรคเเบบอิริชหมดหมวดอีานาจลงไป โดยเฉพาะในปี 1924 ซึ่งจำนวนที่นั่งในสภาได้ลดลงไปอย่างน่าใจหายจาก 159 ที่นั่ง เหลือ เพียง 40 ที่นั่ง และพรรคราชใหม่ที่อิสระเเบบอิริชได้ก่อตัวเป็นพรรคราชที่ใหญ่เป็นที่สองเข้าแทนที่ พรรคเเบบอิริชในฐานะพรรคเเบบอิริชต้นฉบับยังเป็นทางการ

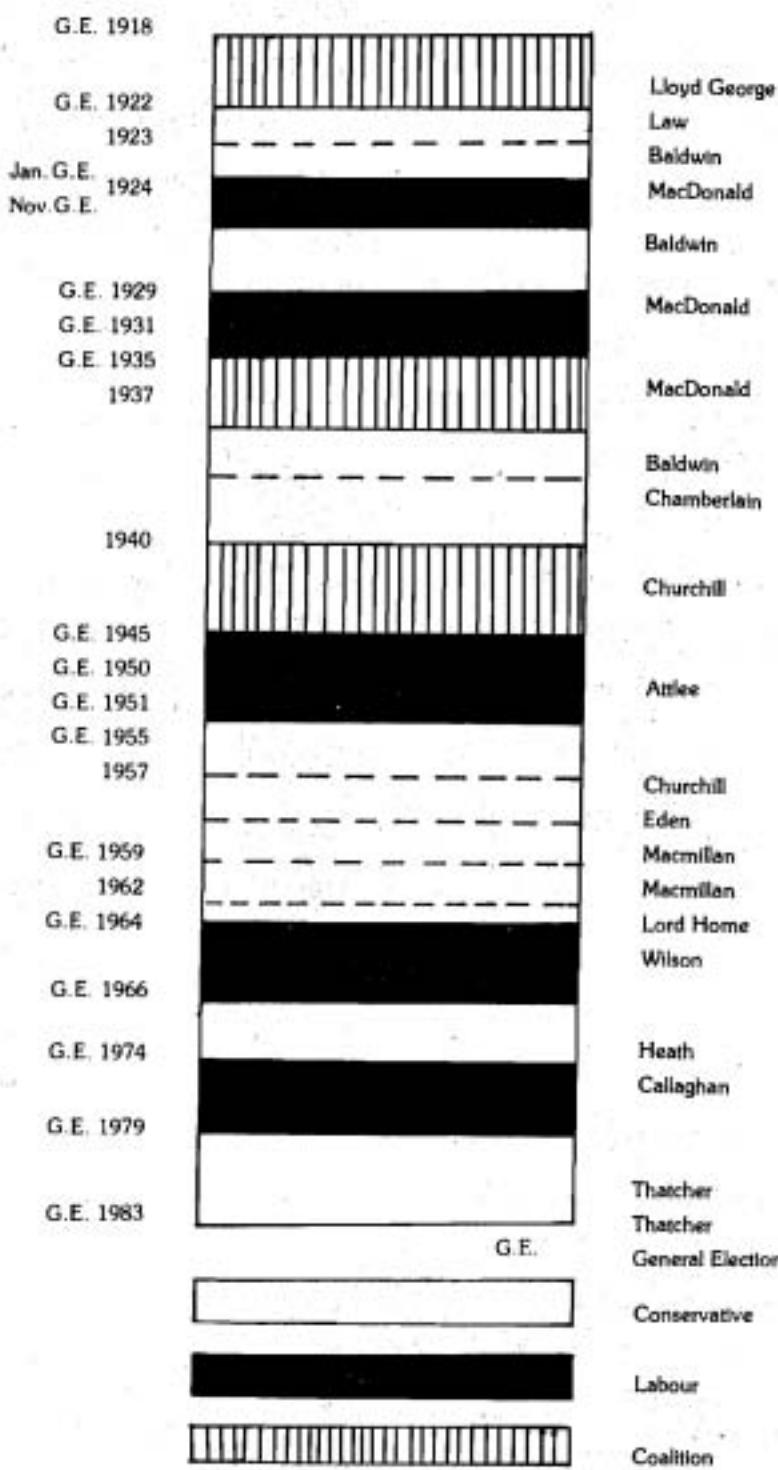
พรรคเเบบอิริชได้เริ่มขัดตั้งรัฐบาลชุดแรกในปี พ.ศ. 1923 โดยการนำของนายกัวร์รูมน์ที แม็คโค้ดแนลด์ เป็นที่น่าสังเกตว่าหากพรรคเเบบอิริชไม่แยกแยกคืนแล้วก็ยังคงอยู่รุนแรง แล้วจะต้องก่อภัยไม่เกิดวิกฤติการณ์ทั้งสังคมโดยในครั้งแรกนั้น พรรคเเบบอิริชจะขึ้นมา เป็นรัฐบาลได้ยาก จะเห็นได้จากการระยะเวลาในการต่อตัวแทนของแม็คโค้ดแนลด์ ในครั้งแรก

นี่กินเวลาเพียงปีเดียวเมื่อสามารถของพาราคิดเบอร์รี่ลดลงเหลือสองสามบันทุน รากูบาทพาราคิดเบอร์รี่และคัคเณนเพียงในสก้า และพาราคิดเบอร์รี่เวทีฟอกลับบ่มีอานาจอิกครึ่งหนึ่ง

การผลิตเป็นรัฐบาลของระบบสองพระคันธิรังษีกฤษณา โดยพระคันธิรังษีได้ก้าวมาเป็นรัฐบาลอีกครั้งในปี 1929-1931 แม้คิดแน่นอนเป็นนายกรัฐมนตรีในปี 1945-1950 และช่วงปี 1950-1951 โดยการนำของยอดสี และอาร์โกรัตต์ วิลลสัน ในช่วงปี 1964 ทั่วพระคันธิรังษีเวทีฟ์สามารถจัดตั้งรัฐบาล สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ในปี 1924-1929 โดยการนำของบอร์ดวิน ในปี 1935-1937 และปี 1937-1940 โดยการนำของบอร์ดวิน และแฮร์ริสัน เทามาร์ติน ในระหว่างปี 1951-1964 เป็นช่วงเวลาอันยาวนานที่พระคันธิรังษีเวทีฟ์สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้อย่างมั่นคง โดยมีผู้นำที่สามารถพัฒนาประเทศให้ดีแก่ เชอร์เชล, อีเดน และแมค米ลเลน์ รัฐบาลผสมได้ถูกจัดตั้งขึ้น 2 ครั้ง คือในระหว่างปี 1931-1935 และในระหว่างปี 1940-1945 อันเป็นช่วงที่อังกฤษประสบปัญหาวิกฤติการณ์ในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ภาวะตกต่ำในทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ของโลกในปี 1931 นั้น จึงทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องประกอบด้วยสมาร์ทจากพระคันธิรังษีเวทีฟ์ เอเบอร์ และพระคันธิรังษีร็อก และในช่วงปี 1940-1945 การดำเนินการปกคล้องแบบหนาแน่นของแฮร์ริสัน และติดตามมาด้วย ผลกระทบสงคราม ท่าให้เชอร์เชลเป็นนายกรัฐมนตรีชุดรัฐบาลผสมทั้งสามพระคันธิรังษีทั้งสี่คน²¹ (ตุรุป)

²¹ ឯកចារពិនិត្យរាជរដ្ឋាភិបាល, សំណង់ 136-140.

ผลประชามติอังกฤษ ตั้งแต่ ก.ศ. 1918 เป็นต้นมา

ที่มา Roy C. Macridis and Robert E. Ward. *Modern Political System, Europe* (Princeton Hall, Inc. 1963) p.53 และ
เพิ่มเติมโดยผู้เขียน

กล่าวโดยสรุป ลักษณะอันเป็นระบบสองพระคองของยังกฤษเป็นเรื่องที่ยากจะปฏิเสธได้ ยังกฤษมีสองพระคองคู่ตลอดมาจนถึงปี 1906 อันเป็นปีที่พระคองเบอร์เริ่มแสดงอิทธิพล ตั้งแต่ปี 1924 ที่นั่งในรัฐสภาลดลงมาเหลือเพียงร้อยละ 1.44 เท่านั้น ยังกฤษก็ต้นมา มีระบบสองพระคองจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีพระคองการเมืองอื่นๆ อีก เช่นพระคองมูนิสต์ พระคองชาตินิยมเวลส์ (Welsh Nationalist Party) และพระคองชาตินิยมสก็อต (Scottish Nationalist Party) แต่ไม่ได้มีบทบาทและอิทธิพลต่อการปกครองอย่างไร เหตุผลที่เกิดเหตุนี้ได้รับເเรືອກຕ່າງรวมกัน ไม่เกิน 10 คน

อย่างไรก็ตาม การเดือดทึ่งหัวหน้าพารคเลเบอร์ใหม่แทนนาย James Calleghan ได้ก่อให้เกิดการแตกแยกกันในพารคเลเบอร์ เมื่อจากการประชุมใหญ่ประจำปีของพารคเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2524 มีมติให้ออกเดือดอำนาจของสมาชิกพารคที่เป็นสมาชิกรัฐสภาในการเดือดผู้นำพารคไปให้ผู้แทนในสภาราชพารคเป็นผู้ท้าหน้าที่แทน เป็นเหตุให้ผู้นำและสมาชิกพารคโดยเฉพาะกลุ่มฝ่ายขวาไม่พอใจ เพราะในบรรดาผู้แทนในสภาราชพารคนั้นมีผู้แทนของสหภาพแรงงานร่วมอยู่ด้วย ซึ่งผู้แทนเหล่านี้ถูกยกให้ประการที่สำคัญและไม่สำคัญกว่าเป็นคอมมูนิสต์

การเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกหน้าพาร์คตั้งกล่าวว่า “เป็นแนวโน้มว่าพาร์คจะเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงเป็นพาร์คที่มีชีวิตชื้นๆ มากขึ้น และในระดับภายนอกมุ่งเน้นที่จะเป็นฝ่ายที่คุณเข้ามาพาร์คแล้วได้สัมผัสถึงความรู้สึกที่ดี หรือการเลือกตั้งหน้าพาร์คตามวิธีการใหม่นี้ทำให้นาย Micheal Foot ผู้นำฝ่ายซ้ายของพาร์คที่ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพาร์คคนใหม่”

เหตุการณ์ทั้งกล่าวทำให้สมาริคฝ่ายขวาของพาร์กยันมีนาย Roy Jenkins นาย Shirley Williams นาย David Owen และนาย William Rodgers ผู้นำสำคัญของพาร์ก และเป็นอดีตหัวหน้าของพาร์กกรรมการกับสมาริคจำนวนหนึ่ง รวมประมาณ 24-25 คน ซึ่งเป็นสมาริคซุ้มสากาได้ต่ออภิญญาทั้งพาร์กใหม่กันชื่อ Social Democratic Party ประการเดียวเน้นนโยบายแบบสังคมนิยมอย่างแท้จริง และได้พยายามที่จะคงอยู่รวมเป็นหันธ์มิตรกับพาร์ก Liberal ในการเลือกตั้งทั่วไป

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งปี 2526 พิจารณาด้วยการตัดสินใจร่วมกันโดยเป็นเอกฉันท์ ให้รับเลือกตั้งเข้ามาไม่มากนัก จึงไม่กระทบระบบสองพาร์คของบังกลาเทศต่ออย่างใด

(3) นิวซีแลนด์

พาร์คการเมืองนิวซีแลนด์ได้เริ่มพัฒนาในปลายศตวรรษที่ 19 ภายหลังได้สถาปนาระบบสหภาพแบบอังกฤษขึ้นและได้ให้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปแก่ราษฎรในปี 1879 โดยพรรครัฐ Liberal ได้ครองอำนาจในปี 1891-1912 ต่อมาได้เปลี่ยนมือไปเป็นของพรรครัฐ Reform Party ในปี 1916 พรรครัฐ Labour ได้เข้ามารับอำนาจ แต่ก็ยังไม่ได้อำนวยสุขุมยังเป็นของพรรครัฐ Reform จนถึงปี 1928 จึงได้เปลี่ยนกลับมาเป็นของพรรครัฐ Liberal ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นพรรครัฐ United Party ในระยะนี้พรรครัฐ Labour ได้รับคะแนนมากที่สุดทำให้มีพรรครัฐได้คะแนนเสียงมากที่สุด พรรครัฐ Reform กับพรรครัฐ United จึงได้ว่ามือกันเข้ามาร่วมกันรัฐบาลผสมกันจากปี 1931-1935 ทั้งจากนั้นสุขุมยังได้เปลี่ยนมาเป็นของพรรครัฐ Labour จนถึงปี 1949 ในปี 1936 จนถึงปี 1949 พรรครัฐ Reform กับพรรครัฐ United ได้ตกลงรวมกันเป็นพรรครัฐเดียวภายใต้ชื่อ National Party การเมืองของนิวซีแลนด์ก็ผิดตัวเปลี่ยนกันครองอำนาจเรื่อยมาระหว่างพรรครัฐ National Party กับพรรครัฐ Labour Party²²

ในระยะหลัง มีการเมืองเกิดขึ้นอีกพรรคนึง คือ Social Credit Political League ที่ก่อตั้งโดยมีอิทธิพลทางการเมืองโดย กล่าวว่า พรรคนี้ได้รับเลือกเพียง 1 ที่นั่ง ในปี 1954 ไม่ได้รับเลือกโดยในปี 1966 และได้เพียง 1 ที่นั่งในปี 1978

ระบบสองพรรครัฐนิวซีแลนด์จึงนับว่ามีความมั่นคงมากไม่แพ้ประเทศอังกฤษเดียวกัน เพราะพรรครัฐเดียว 1 ในนิวซีแลนด์มีน้อยและไม่มีอิทธิพลทางการเมืองโดย ในขณะที่อังกฤษมีพรรครัฐเดียว อยู่มาก

4.4 รูปแบบต่างๆ ของระบบสองพรรครัฐ

4.4.1 สำหรับนาราธน์ระบบทองพรรครัฐในทางประวัติศาสตร์จากลักษณะการต่อสู้ของพรรครัฐเรอกลุ่มทั้งสอง นับแต่ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ระบบสองพรรครัฐได้พัฒนาสืบต่อ กันมาใน 3 รูปที่ต่อไปนี้ คือ²³

(1) รูปแรกเป็นรูปที่เกิดขึ้นในระบบที่สิทธิเลือกตั้งยังจำกัดอยู่ เรียกว่า "ระบบสองพรรครัฐแบบภูมิภาค" (a bourgeois two-party system) เป็นระบบสองพรรครัฐเนื่องมาจากการซัดเยิ้งระหว่างพวกอนุรักษ์นิยม กับพวกเสรีนิยม ซึ่งปรากฏอยู่ทุกประเทศในศตวรรษที่ 19

²²Kenneth Janda, *Political Parties : A Cross-National Survey* (The Free Press, 1980), pp. 225-226

²³Maurice Duverger, *Political Parties*, pp. 212-215

โดยพวกรุ่นรักษ์นิยมได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่จากพวกรุ่นหนาgers และชายน่า ส่วนพวกรุ่นรักษ์นิยมได้รับการสนับสนุนจากพวกรุ่นเด็ก นักอุดมศึกษากรรมและพวกรุ่นปัจจุบันในเมือง ในด้านสังคม อนุรักษ์นิยมสนับสนุนอาชญาคิ ยืดมั่นในประเพณี และการอุทิศกายให้รำเบื้องแบบแผนที่มีอยู่ ส่วนเรื่องเป็นพวกรุ่นเด็กนิยม ซึ่งหลักเหตุผล สนับสนุนเรื่องภาพและความงามของภาค ซึ่งเป็นผลลัพธ์เนื่องมาจากการปฏิรูปไทยในฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักร ในประเทศไทยที่ประชากร สนับสนุนความงามไปรษณีย์และเทคโนโลยี ทั้งสองฝ่ายไม่มีการขัดแย้งในความเชื่อเกี่ยวกับศาสตร์ แต่ ในประเทศไทยที่นิยมศาสตร์ลิทธิ์และพิธีกรรม การต่อสู้ทางการเมืองเกี่ยวกับบัญชาศาสตร์ด้วย โดยพวกรุ่นรักษ์นิยม ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายศาสตรา ส่วนพวกรุ่นรักษ์นิยมถูกยกเป็นพวกรุ่น ศาสตราจักร

(2) รูปที่สอง เรียกว่า “ระบบสองพาร์คแบบอนุรักษ์นิยมกับสังคมนิยม” (a Conservative-Socialist dualism) ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาของพาร์คสังคมนิยม ในปลายศตวรรษที่ 19 ได้ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบสองพาร์คดังเดิม โดยพาร์คสังคมนิยม มีที่นั่งในสภามากขึ้น มีผลให้หัว抱ะรัฐบาลมีระบบสามพาร์คขึ้นมาแทนที่ระบบสองพาร์ค

แม้ว่าการปราศรัยทั่วของพาร์คสังคมนิยมในปลายคริสต์วรรษที่ 19 และต้นคริสต์วรรษที่ 20 จะเป็นปราศรัยการณ์ทั่วไปปกติตาม ก็มิได้หมายความว่าระบบสองพาร์คจะถอยตัวไปทั่วทุกแห่งหมด เนื่องแต่อันเดาลงทั่วโลก หลายประเทศระบบสองพาร์คได้บังเกิดขึ้นมาใหม่ โดยพาร์คอนุรักษ์นิยมกับเสรีนิยมรวมกัน เพื่อต่อสู้กับฝ่ายสังคมนิยม เช่น นิวซีแลนด์ บางประเทศ พวากเสรีนิยมถูกยกขึ้นไป เช่น การเมืองอุซเบก (แม้ไม่มีปราศรัยว่าพวากเสรีนิยมคงอยู่ โดยพวากอนุรักษ์นิยมถูกยกขึ้นไป ทั้งนี้คงเนื่องจากเหตุผลที่ว่าพวากเสรีนิยมจำเป็นต้องอินใจรับอาณาจักรช้างพวากอนุรักษ์นิยม) ระบบสองพาร์คูปใหม่ซึ่งเป็นรูปที่สองมิเกิดขึ้นต่อน้ำขึ้นจะลดคลื่นสองกับสังคมาร์กซิสต์เกิดขึ้นกับการต่อสู้ระหว่างชนชั้น คือ เป็นการต่อสู้ระหว่างพวากผู้ดี (bourgeoisie) ฝ่ายหนึ่งกับพวักสังคมนิยมฝ่ายหนึ่ง ระบบสองพาร์คูปใหม่นี้จะเรียกว่า “ระบบสองพาร์คแบบอนุรักษ์นิยมกับกรรมกร” (a Conservative-Labour dualism) มากกว่าจะเรียกว่า ระบบสองพาร์คแบบอนุรักษ์นิยมกับสังคมนิยม เพราะระบบสองพาร์คูปใหม่นี้ขึ้นได้เฉพาะในประเทศที่พาร์คสังคมนิยมมีพื้นฐานจากสหพันธ์กรรมกรต่างๆ (Trade Unions) มีโครงสร้างพาร์คโดยทางอ้อม (Indirect in structure) มิลักษณะเชิงกร้าว และมีแนวโน้มไปในทางปฏิรูปไม่ใช่ปฏิรูป ด้านพาร์คใดพาร์คหนึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะทำลายระบบท่องเที่ยวและเศรษฐกิจที่มีอยู่ (ปฏิรูป) ระบบสองพาร์คจะถือร่างอยู่ไม่ได้ เนื่องจากพาร์คนี้จะเป็นแต่เพียงฝ่ายค้านตลอดเวลา ในปัจจุบันยังหาสังกัดไว้ไม่ได้ เพราะพาร์คสังคมนิยมได้กลับมาเป็นพาร์คปฏิรูปไปหมดแล้ว

(3) รูปที่สาม ระบบสองพรรคนิรูปที่พยายามซึ่งไม่บังเกิดขึ้นในประเทศใดในปัจจุบัน แต่การซึ่งเริ่มพัฒนาให้เห็นในบางประเทศ เช่น อิตาลี ซึ่ง Duverger เรียกว่าเป็นการซึ่งมีระบบทว่าparty คือพรรคอนุนิสต์กับพรรคร่วมชาติ (Communist party and a "Western" Party dualism)²⁴ แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นมีทำว่าจะเป็นไปได้อย่างไม่ต้องสงสัย ถ้าอิตาลีใช้ระบบการเลือกตั้งเดียวข้างมากของเดียว (Single ballot system)

กล่าวคือ แม้ประเทศอิตาลีจะมีพรรคร่วมกันจำนวนมากแต่พรรครักษาไว้รับคะแนนเสียงจากประชากรมากถึง 2 พรรค คือ พรรคร่วม Christian Democrat และ พรรคร่วม Communist ทั้งๆ ได้คะแนนเสียงน้อยตั้งจะเห็นได้จากการเลือกตั้งสองสภาผู้แทน (Chamber of Deputies) ในปี 1979 ดังนี้

พรรค	จำนวนผู้แทนที่ได้รับเลือก
1. Christian Democrat	262
2. Communist	201
3. Socialist	62
4 Italian Social Movement	30
5 Republican	16
6. Social Democrat	20
7 Radical	18
8 Others	11
	630

ที่มา Statesman's Year-book 1980-1981 p. 720

จะเห็นได้ว่าการเมืองของอิตาลีเป็นการต่อสู้ของ 2 พรรคใหญ่ คือพรรคร่วมกันกับพรรคอนุนิสต์ แต่ทั้ง 2 พรรคก็ไม่มีเสียงข้างมากเด็ดขาดในสภาก็จะจัดตั้งรัฐบาลได้โดยสืบหัง อย่างไรก็ตาม พรรคร่วมกันนี้เป็นพรรคเดียวที่ได้คะแนนเสียงมากกว่าพรรคร่วมๆ นา ผลลัพธ์นับแต่ต้นสังคมนิยมโอลิมปิกที่สองและเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลคอมมิวนิสต์ โดยมีพรรคร่วมสังคมนิยม คือ Socialist และ Social Democrat และฝ่ายเดียวคือพรรคร่วม Republican รวมเป็นรัฐบาลผสมโดยพรรคอนุนิสต์ทำหน้าที่เป็นพรรคร่วมค้านให้ได้ พรรคร่วมกันนี้เป็นอิตาลี

²⁴ ในที่สุดก็เริ่มนี้เป็นทางการเมื่อปี 1945 โดยพรรคร่วมกันได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด 2 ทุ่นเดียวต่อหนึ่ง ระหว่างกันกับอิตาลี แต่ต่อมาเริ่มมีการต่อสู้กันอย่างรุนแรงขึ้นในเมืองหลวงที่มีชื่อว่า Rome ทำให้การเมืองมีความไม่สงบมาก

จึงมีลักษณะเป็น “bipolar system” คือเป็นการต่อสู้ของ 2 กลุ่ม ระหว่างพรรคอนุรักษ์ฝ่ายหนึ่งกับฝ่ายอื่นๆ 例如 Christian Democrat (อนุรักษ์นิยม) พรรครัฐ Socialist และ Social Democrat (ลังคอมนิยม) และพรรครัฐ Republican (เสรีนิยม) ซึ่งกลุ่มนี้มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยตะวันตก (Western Parties) ซึ่งคล้ายกับระบบสองพรรคนามา เพื่อแปรพรรคอนุรักษ์ฝ่ายไม่สามารถเดาอนาคตได้

หากระบบสองพรรคนี้เป็น 3 บังเกิดขึ้นจริง ก้าวคือ ที่พรรคอนุรักษ์ฝ่ายสองเดียวกันได้ ก็จะเป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อระบบการปกครอง เหตุงานทั้งหมดที่พรรคอนุรักษ์ฝ่ายท่าเมื่อได้ร้านาจ คือการทำลายล้างศักดิ์ศรีของพรรครัฐ ผลที่จะตามมา ก็คือเกิดระบบเผื่อจากการแบ่งบัลลังก์เขียวขี้น

จากที่ก้าวมาทั้งหมด เรายังแยกระบบสองพรรคนี้ 3 รูปเป็น 2 แบบ คือ ระบบสองพรรครูปแรก อาจเรียกได้ว่าเป็น “ระบบสองพรรครากวิธีการ” (Technical dualism) ก้าวคือ เป็นระบบสองพรรครากวิธีการที่การขัดแย้งระหว่างสองพรรครัฐเป็นการขัดแย้งในเรื่องจุดหมาย ปัจจัยต่อ และวิธีปฏิบัติ แต่ทั้งสองพรรครัฐต่างยอมรับปรัชญาการเมืองที่ว่าไปรวมตัวออกทีนี้ ฐานของระบบการปกครองเดียวกัน แต่ระบบสองพรรครูปที่ 3 เป็น “ระบบสองพรรครากวิธี” (Metaphysical dualism) ก้าวคือ เป็นระบบสองพรรครากวิธีการที่การขัดแย้งเกี่ยวกับพื้นฐาน ของระบบการปกครอง แนวความคิดมูลฐานในเรื่องเชิงลึกสั่งคม ระบบสองพรรครูปแรก (Technical dualism) เท่านั้นที่จะสร้างระบบประชาธิปไตยไว้ได้

4.4.2 ระบบสองพรรครัฐ โดยเฉพาะอังกฤษและสหราชอาณาจักร “ระดับของระเบียบวินัยของพรรครัฐ” (degree of discipline) แล้ว ทั้งสองประเทศมีความแตกต่างกัน Duverger เรียกระบบสองพรรครุ่งอังกฤษว่าเป็น “ระบบสองพรรครูปแข็ง” (Rigid two-party system) และของสหราชอาณาจักรว่า “ระบบสองพรรครูปอ่อน” (Flexible two-party system)²⁵ ความแตกต่างของระบบสองพรรครูป 2 แบบ อยู่ที่ระเบียบวินัยของพรรครัฐ คือ ระบบสองพรรครูปแข็งจะให้ระเบียบวินัยเข้มงวดกับสมาชิก ส่วนระบบสองพรรครูปอ่อนจะมีระเบียบวินัยอย่างน้อยหรือถ้าอ่อนกว่านั้น หนึ่งสมาชิกไม่มีระเบียบวินัย ทั้งนี้ เป็นผล ศึกเนื่องมาจากการบอบการปกครองและโครงสร้างของพรรครัฐในประเทศทั้งสอง

ในอังกฤษ เมื่อจากการมีการปกครองระบบบัลลังก์สกาก ซึ่งมุ่งมั�ให้ฝ่ายบริหาร (คตุณศรุทมนตรี) ต้องมาจากสมาชิกฝ่ายที่ร่วมนามกับองค์กร ความมั่นคงของคตุณศรุทมนตรีจึงขึ้นอยู่กับเพื่อ สนับสนุนของสมาชิกของพรรครัฐ พรรครัฐจึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยเพื่อควบคุมสมาชิกของ

²⁵Duverger, *Party Politics and Pressure Groups*, p.23

พระรัตน์ โภษมาธิกกษภากลุ่มแทนของพระรัตน์ท้องออกเพื่อสังคัดแผนแบบเดียวกันในปัญหา
สำคัญ ระบุเมืองบริษัทของพระรัตน์เกี่ยวกับการตั้งคัดแผนเพื่อยกฟ้าภากลุ่มแทนดังกล่าวเป็นปัจจัย
สำคัญของความมั่นคงและอำนาจของรัฐบาล นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้นำพระรัตน์มากใน
เวลาเดียวกัน จึงมีความมั่นใจได้ในเรื่องที่ว่าสามารถยกฟ้าภากลุ่มแทนจะต้องเชื่อฟัง
ผลของการดำเนินการอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น พระรัตน์เมืองในอังกฤษ จึงมีการจัดตั้งสำนักงานพระรัตน์ที่รวมอำนาจ
ไว้ที่ศูนย์กลางของพระรัตน์ในระดับต่อหน้าท้องถิ่น ก่อตัวคือว่างสหภาพบัญชาการในพระรัตน์สุด
ที่สำนักงานกลาง (Central Office) ซึ่งเป็นศูนย์กลางบริหารของพระรัตน์ และยอมรับว่าหัวหน้า
พระรัตน์มีบทบาทและอำนาจมากกว่าสามารถอธิบายได้ในนโยบายของ
พระรัตน์ และสำนักงานพระรัตน์จึงมีอำนาจในการควบคุมการเงิน มีอำนาจตัดสินใจก่อผู้สมมติรับเลือก
ดังในนามของพระรัตน์ได้

ควรเข้ามายังอังกฤษ พระรัตน์เมืองสหรัฐฯ จัดตั้งสำนักงานพระรัตน์แบบกระจายอำนาจและ
สามารถของพระรัตน์ไม่มีระเบียบวินัย ทั้งนี้ เนื่องจากสหรัฐฯ มีการปกครองแบบสหพันธ์รัฐ
รัฐธรรมนูญสหรัฐฯ จึงกำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิของสหรัฐที่ควรเป็นอิสระ ปราศจาก
การแทรกแซงจากรัฐบาลกลางของสหพันธ์ ดังนั้น องค์การพระรัตน์ในระดับต่างๆ จึงมีความ
เป็นอิสระของตนเองต่อหน้าท้องถิ่น แม้ว่าการจัดตั้งสำนักงานพระรัตน์ในสหรัฐฯ จะเป็นการจัดในรูป
แบบที่มีความคล่องตัวในระดับจากสหรัฐฯ ไปสู่ระดับสูงสุดในรูปปิรามิด ทำให้คุ้
คล้ายๆ กันว่าจะมีการควบคุมสหพันธ์จากกรรมการระดับสูงเหนือกรรมการระดับของพระรัตน์
ในระดับรองๆ ลงมา เป็นลักษณะเหมือนกับรวมอำนาจ ในทางตรงข้าม องค์การ
พระรัตน์แต่ละระดับมีอำนาจอิสระ และมีความอิสระที่สหพันธ์กับห้องชั้นเป็นอย่างมาก ความสัมพันธ์
ขององค์การพระรัตน์ต่างๆ มีลักษณะเป็นการประชานาgemากกว่าควบคุม องค์การพระรัตน์
แต่ละระดับมีอิสระในการกำหนดตัวบุคคลผู้สมมติรับเลือกตั้งของสหรัฐฯ และห้องชั้น พระรัตน์
ในระดับชาติไม่มีอิทธิพลอะไรเลยในการเห็นชอบของผู้สมมติรับเลือกตั้งห้องชั้น หรือ
ทำแน่นสหพันธ์ภารกิจของรัฐ พระรัตน์ในระดับชาติจะทำหน้าที่กำหนดตัวบุคคลเข้าร่วมทำแน่น
ประชานาgem และมีบทบาทหน้าที่ในการเลือกตั้งห้องชั้น

หลักความเป็นอิสระขององค์การพระรัตน์แต่ละระดับก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางวินัยของ
พระรัตน์ ซึ่งกล่าวได้ว่าไม่มีเมืองในระบบสองพระรัตน์ของอเมริกัน สามารถในภาคองกรรมของ
พระรัตน์ที่ไม่ใช่เป็นต้องออกเสียงสังคัดแผนให้แก่พระรัตน์ สามารถแต่ละคนจะออกเสียงสัง
คัดแผนตามที่เข้าคิดว่าดูดีต้องและประชานาgemต้องการมากกว่า ทั้งนี้เป็นผลสะท้อนจากการที่

พัรคในระดับชาติ ไม่สามารถบังคับเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปฏิเสธไม่เห็นอธิบายเข้าสมควรรับเลือกตั้ง²⁶

อย่างไรก็ตาม ควรเข้าใจว่า การขาดวินัยของพัรคการเมืองอเมริกันนั้น แตกต่างจากพัรคในประเทศต้องพัฒนา กล่าวคือ การขาดความเป็นบุนยานของพัรคการเมืองอเมริกันเป็นผลมาจากการบุกครองและตักขัดขวางการซื้อขายที่ดิน แต่การขาดวินัยของพัรคการเมืองในประเทศต้องพัฒนาเป็นผลจากการขาดอุดมการณ์ และความสำนึกรักษาภาระเมืองและการไม่มีการซื้อขายที่ดินมากกว่า

ฉะนั้นระบบพัรคแบบอเมริกัน (ระบบสองพัรคแบบอ่อน) ถ้ามองในแง่ผลทางการเมืองแล้วมีลักษณะใกล้ไปทางระบบทดลองพัรคมาก

กล่าวโดยสรุป ระบบสองพัรคซึ่งมักเป็นที่กล่าวขวัญอยู่เสมอว่าเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับการบุกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตก เหตุผลมาจากการให้การบุกครองรุนแรงและมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น ข้อดีของระบบสองพัรคซึ่งเป็นเรื่องได้ผลกันมาก เหตุผลเป็นระบบที่ทำให้เกิดแนวความคิดในรัฐบาลให้ซื้อเงิน คือ ฝ่ายหนึ่งเป็นรัฐบาล อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายค้าน ในสหรัฐอเมริกาแม้ว่าวินัยของสมาชิกเกือบไม่มีเลย แต่ปัญหาที่เผชิญกันในสภาคองเกรสก็มักจะแยกเป็น 2 ฝ่ายใหญ่ ๆ เช่นเดียวกับในอังกฤษซึ่งใช้ระบบการบุกครองแบบรัฐบาล การมีระบบสองพัรคทำให้รัฐบาลสามารถมีเวลาได้บริหารประเทศตามโครงการได้ตลอดระยะเวลาที่ตนเป็นรัฐบาล โดยมีต้องห่วงเพียงในสภามาก่อนในระบบทดลองพัรค

²⁶ กระบวนการทางการเมือง (แปล), กรณีศึกษาอเมริกัน (ประเทศไทย : สำนักงานการศึกษา, 2511), หน้า 118-119

ตัวอ่านคำตามบทที่ 9

อัตโนมัติ

- การศึกษาระบบพารค์การเมือง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องใด และการจราจร
ระบบพารค์มีหลักเกณฑ์อย่างไรบ้าง อธิบายโดยยกตัวอย่างประกอน
- จงอธิบายวิวัฒนาการของระบบสองพารค์ โดยจราจรกรุงเทพมหานครโดยละเอียด

ป้อนข้อมูล

1. สมมติว่า ประเทศไทยมีพารค์การเมือง 3 พารค์ คือ พารค์ ก. มีผู้คนในช่วงเวลา 06.00 น. ถึง 08.00 น. มี 80 คน และพารค์ ค. มี 40 คน โดยพารค์ ก. เป็นพารค์ที่ครองเสียง
มากและได้รับความนิยมตั้งแต่เช้าพารค์เดียวตลอดมา ประเทศไทยตั้งกล่าวมีระบบ
พารค์ที่ดี

(1) พารค์เดียว	(2) ส่องพารค์
(3) หลายพารค์	(4) พารค์เด่นพารค์เดียว
(5) "ไม่มีระบบพารค์"	

2. เมื่อรัฐบาลมั่นใจว่า จังหวัดจะใช้ในการมีระบบพารค์เดียว

- เนื่องจากลักษณะที่ดีกว่า ประเทศไทยมีชั้นชั้นเดียว จึงต้องมีพารค์เดียว
- เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวทั่วประเทศ
- เพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ เนื่องจากประเทศไทยต้องต่อสัมภានประเทศ
- เพื่อพัฒนาเมืองให้เป็นประชาธิปไตย
- ข้อ 1 กับ 2 ถูก

3. ข้อใดเป็นลักษณะของพารค์การเมืองอเมริกัน

- รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม
- พารค์ค่อนข้างมีอุดมการณ์ค่อนข้างมาก
- ข้อดีของการแบ่งรวมกันไว้ที่ศูนย์กลาง
- มีระบบบริการเชื่อมต่อทั่วโลก
- ถูกทุกข้อ

เฉลยค่าตอบปอนด์

- ข้อ 1. (4) ข้อ 2. (2) ข้อ 3. (2)